

Handläggare
Christina Jedestav
Telefon: 08-508 23 076

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd
2017-09-21

Tertialrapport Tertial 2 2017 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förslaget till tertialrapport 2 för 2017 med helårsprognos och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden godkänner en ökad omslutning med 35,3 mnkr.
3. Nämnden begär budgetjustering med 3,0 mnkr för ökande investeringsutgifter avseende inventarier och maskiner.
4. Nämnden begär budgetjustering om 0,5 mnkr för ökade kostnader för avskrivningar och 0,1 mnkr för ökade kostnader för internräntor.
5. Nämnden begär budgetjustering med 0,1 mnkr för ersättning för arbete med utsatta EU-medborgare i samband med avhysningar.
6. Nämnden ansöker om sammantaget 0,1 mnkr för kompetensutvecklingsåtgärder enligt bilaga 5.
7. Beslutet förklaras omedelbart justerad.

Anders Carstorp
stadsdelsdirektör

Lars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen bedömer att tjugofyra av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena kommer att uppnås helt under året och att två mål uppnås delvis. Merparten av indikatorerna kommer att uppnås liksom nämndens mål. Prognosen visar ett underskott på 8,2 mnkr före resultatdispositioner och budgetjusteringar. Efter resultatdispositioner och budgetjusteringar redovisas ingen avvikelse mot budget. Underskott finns inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg.

**Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd**
Administrativa avdelningen

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Växel 08-508 22 000
Fax 08-508 22 099
hagersten.liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samtliga avdelningar och samordnats av ekonomienheten. Ärendet behandlas i förvaltningsgrupp den 12 september 2017.

Bakgrund

Nämnderna ska i uppföljningen redogöra för uppnådda resultat och analysera eventuella avvikelser för verksamhet och ekonomi jämfört med verksamhetsplanen. Vid befarade avvikelser ska nämnden besluta om åtgärder för att eliminera dessa. Uppföljningen ska fokusera på nämndens bidrag till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsmål med tillhörande analyser av utfallet.

Bilagor

1. Blanketter till SLK Tertial 2 2017
2. Delårsbokslut
3. Redovisning av statsbidraget till sommarlovsaktiviteter 2017
4. Kompletterande uppföljning förskola Tertial 2 2017
5. Ansökan för kompetensutvecklingsåtgärder
6. Reviderad handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	7
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	11
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	15
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	18
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	19
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	21
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	21
2. Ett klimatsmart Stockholm	28
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	28
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	29
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	30
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	31
2.5 Stockholms miljö är giftfri	31
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	33
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	33
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	34
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	34
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	34
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	37
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	37
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	38
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	38
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	40
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	43
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	45
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	47
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	48

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	52
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	54
Uppföljning av ekonomi.....	56
Uppföljning av driftbudget.....	56
Resultatenheter	61
Investeringar.....	61
Försäljningar av anläggningstillgångar	62
Betydande projekt som inte är investeringar	62
Omslutningsförändringar.....	62
Budgetjusteringar	63
Medel för lokaländamål.....	63
Analys av balansräkning	63
Övrigt	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Synpunkter och klagomål.....	64
Övrigt.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål och målen för verksamheterna kan uppfyllas.

Förvaltningen bedömer att tjugofyra av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena kommer att uppnås helt under året och att två mål uppnås delvis. Merparten av indikatorerna kommer att uppnås liksom nämndens mål.

Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppfylla inriktningsmålet om ett Stockholm som håller samman.

Förskolan är grunden för barnens goda uppväxtvillkor och jämlika livschanser. Alla barn inom stadsdelsområdet har erbjudits plats inom garantitiden under perioden januari till och med augusti och 96,8 procent av barnen går i förskola.

Andelen förskollärare av totalt antal anställda har ökat något i förhållande till utfallet i tertiärrapport 1, men är fortfarande lågt. Orsaken är att det råder konkurrens om förskollärare och det är en utmaning för förskolorna att nå målet. Stadsdelsförvaltningen samarbetar med Stockholms universitet genom en så kallad övningsförskola. Syftet med övningsförskolan är att bidra till att utveckla arbetet på förskolan, öka möjligheten att rekrytera förskollärare och att också utveckla samarbetet med Stockholms universitet. En omfattande satsning har genomförts för att utbilda handledare som kan ta emot studenter på praktik.

Socialtjänsten har som mål att skapa jämlika livsvillkor för alla stadsdelsområdets invånare. Arbetet är inriktat på att vara förebyggande och på att erbjuda sociala insatser i ett tidigt skede, i första hand erbjuds insatser som sker i hemmiljö och genom den egna öppenvården. I utredningar som rör barn och unga som riskera att fara illa används Signs of Safety som är ett samarbetsstyrt och styrkebaserat arbetsätt samt nätverksmöten för att lyfta fram resurser inom familjens nätverk. En intern genomlysning av barn och ungdomsenheten har genomförts och den kommer att ligga till grund för enhetens fortsatta utveckling.

Barn och unga erbjuds en varierad och stimulerande fritid som motsvarar de önskemål och behov som finns hos stadsdelsområdets unga. Förvaltningen driver ett utvecklingsarbete med syfte att undersöka hur en fritidsverksamhet kan utformas så att den både tilltalar en bred grupp ungdomar och har ett tydligt preventionsperspektiv som bidrar till ett minska den psykiska ohälsan och användningen av alkohol, tobak och droger bland flickor och pojkar i stadsdelsområdet. I och med att stadsdelsområdet står inför en stor befolkningsökning är det av extra stor vikt att utvecklingsarbetet påbörjas i tid, något som även beskrivs tydligt i det lokala utvecklingsprogrammet.

En del av utvecklingsarbetet består av att sammanföra de funktioner som arbetar med prevention, öppen fritidsverksamhet och fältförlagt arbete till en enhet. Den 1 juli trädde den organisatoriska förändringen i kraft som planerat och den nya enheten ung fritid bildades på avdelningen för samhällsplanering. Enheten ung fritid består av fem huvudsakliga verksamheter: ungdomsmottagning (som drivs i samarbete med landstinget), preventionssamordning, ungdomsgårdar, fältförlagd verksamhet samt parklekar.

Äldreomsorgens insatser och arbete bidrar till att skapa en trygg äldreomsorg med hög kvalitet. Äldres hälsa, välbefinnande, delaktighet, ett bra bemötande och kontinuitet står i

fokus för alla verksamheters insatser och utvecklingsarbete. Under 2017 ska maten, måltiden och munhälsan särskilt lyftas fram i alla verksamheter. Två andra prioriterade utvecklingsområden är demensvården och den palliativa vården.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppfylla inriktningsmålet om ett klimatsmart Stockholm. Stadsdelsnämnden bidrar till stadens mål genom att miljöanpassa sina verksamheter och arbetar kontinuerligt med miljöåtgärder i verksamheterna i syfte att minska energiförbrukningen och den negativa påverkan på miljön. Arbetet med att öka sortering av avfall pågår och förskolorna tar bort och fasar ut olämpligt material. Vid årsskiftet kommer förskolan Hamngården att öppna igen efter att ha byggts om inom konceptet för kemikaliesmart förskola, ett samarbete mellan stadsdelsnämnden, SISAB och miljöförvaltningen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppfylla inriktningsmålet om ett ekonomiskt hållbart Stockholm.

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom ett aktivt deltagande i lokala företagargrupper och möten med Stockholm Business Region. Nämnden samarbetar med Stockholm Business Region med ambitionen att införa ett näringslivsråd tillsammans med det lokala näringslivet i stadsdelsområdet. Arbetet pågår med att utveckla och hitta former för hur näringslivsrådet skulle kunna se ut. Nämnden deltar även i arbetet med utvecklingen av Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar samt medverkar i styrelsearbetet för Liljeholmens företagsgrupper

Stadsdelsnämnden prognostiserar en ekonomi i balans efter resultatdispositioner och budgetjusteringar och arbetar kontinuerligt för att resurserna ska användas effektivt. För att bidra till att fler jobbar och försörjer sig själva arbetar förvaltningen med att personer som uppbär ekonomiskt bistånd ska ges ett individuellt anpassat stöd i syfte att komma vidare till självförsörjning.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppfylla inriktningsmålet om ett demokratiskt hållbart Stockholm.

Stadsdelsnämndens verksamheter bidrar till målet genom insatser för att stärka den lokala demokratin, genom att arbeta med jämställdhetsintegrering, normer och värderingar samt genom att stärka kunskaperna om mänskliga rättigheter och diskriminering för såväl personal som brukare. Nämndens förskolor arbetar kontinuerligt med likabehandlingsplaner med syfte att främja likabehandling, jämställdhet och förebygga kränkningar. Beställarenheten äldre arbetar kontinuerligt med att medvetandegöra medarbetarnas syn- och tankesätt kring HBTQ-frågor och har tagit fram en ny könsneutral intervjuguide.

Enheterna inom avdelningen för social omsorg har ett barnperspektiv i all myndighetsutövning som direkt eller indirekt berör barn. En medarbetare från enheten för ekonomiskt bistånd deltar i stadens arbetsgrupp och ett arbete med att utveckla metoder och rutiner kring barnkonsekvensanalyser pågår. Barn- och ungdomsenheten har fortsatt sitt arbete med Västernorrlandsmodellen. Modellen innebär att barn som varit aktuella på enheten intervjuas i syfte att ta tillvara på barnets erfarenheter och syn på sin tidigare kontakt med enheten. Barn- och ungdomsenheten har arbetat med resultatet av intervjuerna och

erfarenheterna ligger till grund för enhetens vidare utvecklingsarbete vad gäller att förstärka barnperspektivet.

Förvaltningen ser en fortsatt utmaning i arbetet med att minska sjukfrånvaron. Cheferna arbetar aktivt med regelbunden uppföljning av sjukfrånvaron, samtal med medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro och vid behov sker samarbete med företagshälsovården.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: "Stockholm är en stad som får alla att växa. Här har alla barn och vuxna framtidstro och möjligheter att förverkliga sina liv. Stockholm är en sammanhållen stad som sjuder av liv och rörelse i alla stadens delar. Den offentliga välfärden är en grund för livskvalitet och trygghet för stockholmarna under livets alla skeden."

Förvaltningen bedömer att sex av målen för verksamhetsområdet uppfylls. Ett mål *Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor* uppfylls delvis. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Stadsdelsnämnden har formulerat tio nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett Stockholm som håller samman.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls delvis

Analys

Förskola

En hög andel av barnen som bor i Hägersten-Liljeholmen är inskrivna i förskolan, 96,8 % av barnen mellan 2-5 år. Alla sökande erbjuds förskoleplats inom garantitiden. Anledningen till att nämndmålet bara antas kunna uppfyllas delvis är svårigheten med att rekrytera förskollärare och att hålla nere barngrupperna i ett växande stadsdelsområde. De stora utmaningarna är att i ett växande stadsdelsområde bevara och utveckla kvalitén. Inom förskoleverksamheten är nyckelfaktorer som identifierats:

- Kunna rekrytera och behålla kompetent personal
- Skapa attraktiva och utmanande miljöer på förskolorna trots små ytor och höga kostnader
- Ha tillräcklig bemanning över hela dagen
- Tid för reflektion, kompetensutveckling är viktigt för att ge verksamhetsutveckling och goda förskolemiljöer
- Ge adekvat verksamhetsstöd för barn i behov av särskilt stöd

Personalen är den främsta resursen för en god kvalitet i förskolan. Förskollärare är ett bristyrke och andelen sjunker i takt med att verksamheten växer. Det är något lättare att

rekrytera nya förskollärare till de förskolor där det finns andra förskollärare. För flera enheter medger dock inte ekonomin att ha samma höga ambitionsnivå vad gäller andelen förskollärare som Kommunfullmäktiges årsmål.

Kompetensutvecklingsåtgärder görs bland annat med stöd av extramedel för att fortbilda medarbetarna. Att kunna locka nya kompetenta medarbetare är också viktigt för förskolans kvalitet. Samarbete med flera läroanstalter pågår för att erbjuda studenter praktik inom förskolan med utbildade och kompetenta handledare.

Medvetenheten om läroplanens innehåll och vad barnen bör få ta del av och vara med om under sin förskoletid är hög bland förskolans ledning och merparten av personalen. Medarbetarnas kunskaper och skicklighet är avgörande faktorer för verksamhetens kvalitet. Samtal och reflektioner bidrar till att medarbetarna fokuserar på de väsentliga uppgifterna. Fortbildning ökar förståelsen för uppdraget och utförandet av arbetet. Nätverk är ett bra verktyg för både reflektion och fortbildning.

Föräldrar lämnar synpunkter på hur de uppfattar förskoleverksamheten i den årliga "Förskoleundersökningen". Årets undersökning visar att föräldrarna i stadsdelen än en gång blir allt nöjdare inom alla frågeområden. Andelen nöjda föräldrar har ökat år från år trots förskolans utmaningar med en växande befolkning och rekryteringsbehov. Resultaten är stabila över tid och ligger nära stadens genomsnittliga värden.

Förskolorna arbetar med värderingar och att stödja och utveckla sociala relationer inom gruppen. Konflikthantering och att förebygga konflikter tillhör också förskolans grundläggande arbete. Centralt är förskolans arbete med barnens delaktighet i den dagliga verksamheten. Vad barnen är intresserade av påverkar verksamhetens innehåll och miljö.

Barn och kultur

Förskoleenheterna utformar en plan för vad ett barn bör få erfarenhet av och pröva under sin förskoleperiod vad gäller kultur och skapande. Planen ger en färdriktning för förskolans arbete med att varje barn ska få möta och pröva olika former av kultur. Det finns svårigheter med att erbjuda professionella möten med kulturutövare för framförallt de minsta barnen. Bristen på lokaler och kulturaktiviteter i närområdet försvårar.

Socialtjänst

Andelen barn som lever i bidragstagande familjer är fortsatt lågt i stadsdelsområdet och har legat på 1,0 % sedan 2014. Genomsnittet i staden som helhet är 2,7 %. Under augusti 2016-juli 2017 fanns 178 barn i bidragstagande familjer.

Enheten för ekonomiskt bistånd har ett tydligt barnperspektiv i sina utredningar bland annat genom att genomföra barnkonsekvensanalyser i beslut som direkt och indirekt rör barn. Förvaltningens arbete med att förebygga vräkningar har ett särskilt fokus på barnfamiljer.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	1 %			1 %	1 %	1 %	3,1 %	Tertial 2 2017
Analys								
Värdet ligger på 1% sedan perioden augusti 2013- augusti 2014. Antalet barn som ingår i hushåll med försörjningsstöd har ökat från 170 barn till 178 barn under samma period.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %		100 %	tas fram av nämnden	2017
Analys								
<p>Samtliga förskoleenheter har ett systematiskt barnsäkerhetsarbete. Hur och när de genomför skyddsronder varierar men det sker enligt plan.</p> <p>Barnsäkerhetsronder, brandkontroller och utrymningsövningar genomförs. Det finns organisation för löpande felanmälningar och för att upprätthålla säkerheten. Medarbetare utbildas kontinuerligt kring hur man ska förebygga och agera vid barnolycksfall.</p>								
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	36,5 %	3 %	34 %	36,7 %	37 %	41 %	41 %	Tertial 2 2017
Analys								
<p>Den genomsnittliga andelen förskollärare i stadsdelsområdet är 36,5 procent och det varierar mellan de olika förskoleområdena och förskolorna. Andelen förskollärare har sjunkit under en rad år. Det råder stor brist på förskollärare inom hela Storstockholmsområdet. Samtidigt som förskolan bygger ut. För stadsdelen så har andelen förskollärare ökat sedan tertialrapport 1. En del av förklaringen är att barnantalet minskar stort under sommaren och det tar några månader innan de är uppe i nivå med var som varit. Personalen har inte minskat i samma omfattning och man är mån om att behålla sin utbildade personal.</p>								
  Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	3 %			1 %		2 %	Öka	2017
Analys								
<p>Kompetensen i genuspedagogik mäts genom andelen personal som har minst 7,5 högskolepoäng i genusvetenskap. Mätvärdet har nyligen fastställts och verksamheterna håller på att anpassa sig till de nya kraven. Inför hösten 16 startade Södertörns Högskola en kurs för att möta behovet av fortbildning. Några av stadsdelsområdets nyutbildade förskollärare har studerat ämnet under sin utbildning. Ett par medarbetare har angett att de har fil.kand. inom genusvetenskap/genuspedagogik. En förskoleenhet uppger att den pedagogiska utvecklaren har fortbildat alla pedagoger i normkritisk granskning samt bidragit till enhetens systematiska granskningsarbete inom normkritisk granskning. En del förskolepersonal har deltagit i seminarier i normkritik och genuspedagogik anordnade av Stockholms stad i samverkan med Stockholms universitet.</p>								
  Andel nöjda föräldrar	88 %			86 %		87 %	87 %	2017
Analys								
<p>Stockholms stad genomför årligen en kvalitetsmätning i stadens förskolor. Årets undersökning visar att föräldrarna i stadsdelen blir allt nöjdare inom alla frågeområden ännu en gång. Andelen nöjda föräldrar har ökat år från år trots förskolans utmaningar med en växande befolkning och rekryteringsbehov. Resultaten är stabila över tid och ligger nära stadens genomsnittliga värden.</p> <p>88 % av vårdnadshavarna i Hägersten-Liljeholmen är som helhet nöjda med förskolan (86 % år 2016, 85 % år 2015). 88 % av vårdnadshavarna i staden totalt är som helhet nöjda med förskolan år 2017.</p>								
  Antal barn per grupp	16,3 barn/avd.			15,7 barn/avd.		16	16	Tertial 2 2017
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,2 st			5,2 st		4,9	4,9	Tertial 2 2017
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	96,8 %					90 %	90 %	2017
  Kvalitetsindikator - Självvärdering	3,3			3,2		3,8	3,8	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
utifrån läroplansuppdraget								
Analys								
Förskolorna gör en självvärdering, gemensam för staden, där personalen bedömer hur väl de arbetar i enlighet med läroplanens mål för förskolan. Vanligen görs denna under våren och ligger sedan till grund för förskolans utvecklingsarbete. Självvärdering har utvecklats och integrerat nya krav, bland annat kring barnrättsperspektiv. Det gör att flera omdömen kring det egna arbetet har skattats lägre än tidigare. Ökad kunskap och medvetenhet bidrar också till insikt om utvecklingsmöjligheter och högre grad av självkritik. Förskolor och arbetslag utformar handlingsplaner på vilka åtgärder de behöver vidta utifrån resultatet.								
	 Svarefrekvens på förskoleundersökningen	65 %			80 %	80 %	80 %	2017
Analys								
Antalet föräldrar som svarar på brukarundersökning sjunker något.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barnen i förskolan får allsidig utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förskolorna följer varje barns utveckling och lärande. Nya utmaningar ges utifrån barnens kunskaper, erfarenheter och intressen i språk, matematik, naturvetenskap, teknik och skapande. Digitaliseringen ska komma alla barn till del.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna har avslutande samtal inför övergången till skola	2017-01-01	2017-08-31	
Analys			
Barn och föräldrar har erbjudits ett avslutande samtal som avrundning av förskoletiden.			
 Rapportera i ILS vid T1, T2 och VB indikatorer för andel förskollärare av totalt antal anställda, andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik, antal barn per grupp samt antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	2017-01-01	2017-12-31	
 Redovisa när barnsäkerhetsrond är utförd.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Arbetet med barnsäkerhetsronder pågår på alla förskolor.			
 Självvärdering av arbetet genom "WKI" ska genomföras i arbetslagen under vårterminen. Resultat av självvärderingen skrivs in i ILS-webben vid T2 rapport.	2017-01-01	2017-08-31	
Analys Förskolorna genomför självvärderingen genom stadens förskoleindikator under våren. Resultaten ger underlag till förskolans fortsatta verksamhetsutveckling. Dialoger kring resultaten har förts inom förskolan och mellan de olika nivåerna inom förskolans organisation			

Nämndmål:

Barnfamiljer i stadsdelsområdet är självförsörjande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen barn i stadsdelsområdet som lever i familjer med försörjningsstöd fortsätter att vara lågt. Indikatorvärdet vid senaste mätningen är 1 procent och årsmålet för 2017 är också satt till 1 procent.

Antalet barnfamiljer bland bidragshushållen minskar. I september 2016 hade 78 barnfamiljer ekonomiskt bistånd. Totalt fanns det 170 barn i dessa bidragshushåll.

Nämndmål:

Flickor och pojkar i förskolan utvecklar förståelse för vårt samhälles grundläggande demokratiska värden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Likabehandlingsplanerna följs upp, utvärderas, hålls aktuella och revideras utifrån barngruppernas specifika behov. Förskolorna bidrar till likvärdighet samt breddar barnens lekmönster och intressen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna kartlägger barngruppernas behov	2017-01-12	2017-12-31	
Analys Vid större förändringar av barngruppen, såsom vid höstterminen när många barn slutar och nya tillkommer, görs en översyn av barngruppen för att planera en verksamhet som utmanar och möter behoven. Förskolorna ser över och utvecklar sina rutiner för detta.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att ge

insatser av god kvalitet till de personer som har behov av stöd och insatser. Förebyggande arbete, tidiga insatser och insatser från den egna öppenvården prioriteras både när det gäller barn och unga och deras familjer och vuxna med missbruk. .

I utredningar som rör barn och unga som riskerar att fara illa används Signs of Safety och nätverksmöten för att lyfta fram resurser inom familjens nätverk.

Barn och ungdomsenheten genomgår en organisationsförändring. De förändringar som genomförs syftar till att skapa förutsättningar för en enhetlig ledning och styrning av enheten där enhetschefen kan fokusera på strategiskt viktiga utvecklingsfrågor som enhetens ekonomiska utmaningar och kvalitetskrav.

Under årets första åtta månader har 80 vuxna missbrukare tagits emot i någon form av öppenvård i egen regi.

En grundläggande förutsättning för att skapa jämlika livschanser för alla är att personer som vistas i stadsdelområdet har stadigvarande självständiga boenden. Då hemlöshet och tillfälliga boendeplaceringar utgör en fortsatt problematik i stadsdelområdet arbetar förvaltningen med särskilt fokus på hemlöshetsfrågan. Personer som lever i hemlöshet får individuella boendeplaner.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom I o F, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84,3 %	80,9 %	89,1 %	92,9 %	84,3 %	84 %	84 %	Tertial 2 2017
Analys Förvaltningens värde ligger över stadens resultat och nära det satta årsmålet. Resultatet för flickor är bättre än för pojkar. Förvaltningens resultat förbättrades märkbart vid mätningen till verksamhetsberättelsen 2016 för att sedan åter försämrats.								
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatrin				87,72 %		80 %	tas fram av nämnden	2017
Analys Redovisas i verksamhetsberättelsen.								
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin						80 %	Faststälts av nämnden	2017
Analys Redovisas i verksamhetsberättelsen.								
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	39,7 %	31,3 %	60 %	39,8 %	39 %	30 %	35 %	Tertial 2 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Vuxenheten arbetar mycket med den enskildes delaktighet i planering och utförandet av insatser. Detta bedöms påverka utfallet positivt.								
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes				71 %		80 %	80 %	2017
Analys								
Resultat finns tillgängligt för boende i HVB (50%) och stödboende (40%) samt boendestöd (78%). Resultatet för biståndsbedömd sysselsättning finns inte tillgängligt än utan kommer senare under hösten.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol						62 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika						89 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak						86 %	tas fram av nämnden	2017
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden				19 %	40 %	25 %	25 %	2017
Analys								
Vuxenheten verkar för en ökad genomströmning i tränings- och försökslägenheter. Prognosen för 2017 är att 18 av 45 försökslägenheter kommer att övergå i eget kontrakt under 2017.								
  Antal hemlösa	190 st			174 st		175 st	tas fram av nämnden	2017
Analys								
Det sker ingen hemlöshetsräkning i Stockholms stad 2017. Det finns en risk att antalet hemlösa ökar under 2017 och 2018. Det är ont om bostäder och få bostäder är tillgängliga för de hemlösa som socialtjänsten möter. I stadsdelen finns flera anläggningar för nyanlända som erbjuder tillfälliga boenden. Det är oklart hur deras behov av bostad ska kunna tillgodoses efter de två åren inom etableringen.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Skolundervisning anordnas av de skyddade boenden som förvaltningen anlitar.			
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Invånarna i stadsdelsområdet lever ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barn och unga och deras familjer som är i behov av stöd ges individuellt anpassade insatser som ger ett långsiktigt resultat.

Missbruket minskar i stadsdelsområdet och fler vuxenutredningar avslutas enligt planering. Personer med missbruk erbjuds i första hand insatser i egen regi. Andelen personer som skrivs in i vuxenhetens öppenvård ökar.

Personer som har beviljats stödinsatser av socialtjänstens socialpsykiatri är nöjda med den insats som beviljats samt upplever att de kan påverka utformningen av insatsen.

Hemlösheten minskar i stadsdelsområdet. Antal barnfamiljer som saknar stadigvarande boenden minskar. Personer som är hemlösa ges stöd för att få ett stadigvarande boende. Boendetiderna i tillfälliga boenden är korta och genomströmningen i förvaltningens försöks- och träningslägenheter är god.

Beställarenheten äldre och vuxenheten inom avdelningen för social omsorg samverkar i stöd och insatser kring äldre personer som lever i hemlöshet.

Det ANDT-förebyggande arbetet stärks genom tydligare struktur och långsiktighet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Antalet familjehem i egen regi ska ökas.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys I stort sett samtliga nya placeringar under januari-augusti 2017 har gjorts i familjehem i egen regi.			
 Avdelningen för social omsorg ska inventera enheternas arbete med hemlösa, skapa samsyn kring målgrupperna och förtydliga uppdragen till enheterna.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En förstudie som syftar till en inventering av enheternas arbete med hemlöshet och hemlösa pågår. Avdelningsledningen har diskuterat enheternas olika uppdrag för hemlösa för att skapa en större tydlighet kring uppdragen.			
 En avdelningsöverskridande styrgrupp bildas för det ANDT-förebyggande arbetet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Personer som beviljas tillfälligt boende av socialtjänsten ska få en individuell boendeplan.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Både hemlösa som har kontakt med Vuxenheten och Enheten för ekonomiskt bistånd får individuella boendeplaner.			
 Preventionsprofilen implementeras i stadsdelsnämndens barn- och ungdomsverksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Samverkan mellan stadens preventionssamordnare och chefer för att nå ökad samsyn kring stadens preventionsarbete.	2017-01-01	2017-12-31	
 Vård- och placeringskostnader för ensamkommande flyktingbarn anpassas till de statliga ersättningsnivåerna.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Arbete med prisanpassning sker fortlöpande och följs upp i det månatliga prognosarbetet.			
 Årshjulet för extern kommunikation i preventivt syfte implementeras.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde har under flera år haft en hög andel invånare som upplever sin närmiljö som trygg, vilket sannolikt delvis beror på nämndens arbete med att ständigt utveckla det trygghetsskapande arbetet. Detta arbete sker främst genom Lokala Brottsförebyggande rådet (BRÅ), utifrån handlingsplaner och samverkansöverenskommelser som tagits fram i samarbete med berörda aktörer. Nämnden samarbetar också med bland annat fastighetsägare och landstinget i samarbetsgruppen Tryggare, trivsammare centrum för att öka tryggheten i framförallt stadsdelscentrumen. Förvaltningen erbjuder närmiljövandringar i stadsdelsområdet vid behov. Under våren 2017 genomfördes en medborgardialog i Liljeholmen med fokus på trygghetsrelaterade frågor. Som en uppföljning av dialogen kommer en närmiljövandring i just Liljeholmen genomföras i början av hösten. Under medborgardialogen fick invånare och besökare i Liljeholmen chansen att träffa nämndpolitiker och tjänstepersoner från stadsdelsförvaltningen, men även representanter från brandförsvaret och kommunpolisens. Samverkan med polis och brandförsvaret var mycket lyckad. Frågor som kom upp under dialogen rörde bland annat trygghetsskapande arbete i närområdet, byggplaner och stadsmiljöfrågor.

Efter sommaren har förvaltningen tagit initiativ till en föräldravandringsgrupp i Fruängen och Västertorp efter att det varit viss orolighet bland ungdomar i området. I samband med uppstartsmötet för föräldravandringen genomfördes en närmiljövandring i området tillsammans med föräldrar, fältassistenter, preventionssamordnare och kommunpolis.

Förvaltningen arbetar även tillgänglighetsbegränsande, exempelvis genom tillsyn av att tobaks- och folkölsförsäljning. Drogförebyggande information skickas ut till vårdnadshavare under jämna mellanrum under verksamhetsåret, utskicken görs enligt ett årshjul som följer exempelvis skolavslutningar och högtider då ungdomar ofta befinner sig i risksituationer.

Nämnden anlägger alltid ett trygghetsperspektiv i så väl planering som förvaltning av fysiska miljöer. Framför allt gäller det stadsdelsområdets parker och naturområden där underhåll med syfte att öka tryggheten prioriteras.

De första två delarna av risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) har påbörjats. Denna görs i syfte att identifiera och minimera risker och sårbarheten i stadsdelsnämndens verksamheter. Del tre görs senare under året.

Skötsel, underhåll och renhållning

Stadsdelsförvaltningen arbetar regelbundet med städning och renhållning i stadsdelsområdet, främst genom kontroller och uppföljning av att det upphandlade entreprenörsavtalet för parkskötsel följs. Avstämningsmöten med entreprenören, stickprovskontroller och krav på återkoppling med fotografier genomförs löpande under året. Förvaltningen har under våren 2017 genomfört en mer omfattande uppföljning av parkavtalet i syfte att utvärdera i vilken grad avtalet hittills har följts. Uppföljningen resulterade i ett antal mindre åtgärder, framför allt gällande entreprenörens administrativa rutiner. Uppfattningen är att möjligheten att följa upp entreprenörens arbete har blivit avsevärt förbättrad.

Driftportalen, som redan idag används av trafikkontoret för ärendehantering inom gatudrift, kommer under 2017 att utvecklas för att även kunna användas inom parkskötsel. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd kommer då att ansluta till systemet. Förhoppningen är att införandet av driftportalen ytterligare kommer att underlätta uppföljning och utvärdering av parkentreprenaden. Förvaltningen har nu börjat förbereda för övergången och beräknar att införandet av driftportalen sker under senare delen av hösten.

Vårens städning av stadsdelsområdet har löpt som planerat. Under resten av året sker städning enligt avtal med skötseleнтreprenören och omfattar tömning av papperskorgar på parkmark samt plockstädning i utvalda områden.

Varje år görs naturvårdsinsatser på fem procent av stadsdelsområdets naturmark. Bostadsnära naturmark prioriteras. Under 2017 har hittills naturmarksvård gjorts på följande adresser: Elsa Brändströms gata, Bokbindarvägen, Eriksbergsvägen, Elektravägen, Fredrika Bremers gata, Gösta Ekmans väg, Liljeholmsvägen, Nioörtsvägen, Personnebadet, delar av Trekanten, Träsnidarvägen, Klubbbacken och Snöbollsgänd. På grund av häckning avbröts naturmarksvården vid Trekanten under våren och återupptas under hösten.

Klimatinvesteringsmedlen nämnden har tilldelats har positiva effekter för renhållningen då delar av medlen har gått till investeringar i Big Belly, komprimerande sopkärl.

Invånarnas involvering

Invånarnas synpunkter och idéer fångas upp via dialoger och medborgarförslag. Under 2016 antogs ett medborgarförslag om att anlägga ett utegym för äldre. Invånarnas synpunkter och idéer fångas upp via dialoger och medborgarförslag. Under 2016 antogs ett medborgarförslag om att anlägga ett utegym för äldre. Planeringsarbetet avseende utegymmet har fortgått men genomförandet har försvårats till följd av bristen på lämplig plats utifrån tillgänglighet och trygghet för äldre. Därmed finns också en osäkerhet kring hur många äldre som faktiskt skulle använda gymmet. Arbetet med att hitta en plats för utegymmet har fortgått men utan framgång. Svårigheten att finna en bra placering av utegymmet och bedömningen att efterfrågan inte är särskilt gör att förvaltningen väljer att avvakta med genomförandet av medborgarförslaget.

Ett annat sätt för nämnden att involvera invånare är arbetet med stadsodling, där invånarna erbjuds att teckna brukaravtal med stadsdelsnämnden. Invånare och föreningar uppmanas särskilt att använda stadsodlingen som generationsöverskridande aktivitet och ett forum där etablerade stockholmare och nyanlända kan mötas. Under våren och sommaren har

parklekarna Vippan och Lugnet haft stadsodling som en del av sin verksamhet. Med mål att skapa möten över generationsgränserna har parklekarna bjudit in föreningar som riktar sig till äldre att delta i säsongens odlingsprojekt tillsammans med barnen som besöker parkleken. Scoutkåren i Västertorp bjöd in nyanlända boende i närområdet till en uppstartsaktivitet i början av odlingssäsongen för att bjuda in fler att delta. Scouterna fick även möjlighet att visa upp och informera om sin verksamhet.

Parkupprustning

Upprustningen av Svandammsparken går enligt tidplan och byggstart beräknas i september 2017. Lastbilsparken har rustats upp som grönkompensation för genomförda exploateringar i Fruängen. Även Fredsborgsparken har rustats upp och öppnade innan sommaren. Årstabergsparkens etapp 1 har färdigställts under våren och även den öppnade före sommaren. Kvartersparken Stapelbädden i Gröndal kommer att renoveras under hösten 2017. En enklare dialog har förts med medborgarna via en enkät på stadsdelsförvaltningens facebookside och informationslappar på lekplatsen. Det kan bara läggas till det ”parken Stapelbädden i Gröndal kommer att renoveras under hösten 2017. En enklare dialog har förts med medborgarna via en enkät på stadsdelsförvaltningens facebookside och informationslappar på lekplatsen”.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)				100 %		100 %	100 %	2017
Analys								
Risk- och sårbarhetsanalys har genomförts under perioden. Den innehåller tre åtgärder som ska genomföras under året. Två av dessa är slutförda och ytterligare en åtgärd kommer att genomföras under 2017.								
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor				84 %		84 %	75 %	2017
  Stockholmarens nöjdhet med rent och städ						74 %	69 %	2017
  Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden				69 %		69 %	69 %	2017

Nämndmål:

Invånarna är trygga i stadsdelsområdet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Den upplevda tryggheten bland stadsdelsområdets invånare ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjudna närmiljövandringar i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Följa upp och uppdatera samverkansöverenskommelsens lägesbild och åtgärdsplaner.	2017-01-01	2017-12-31	
 Öka kvaliteten i arbetet med folköls- och tobakstillsyn.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Parker i stadsdelsområdet är trivsamma och uppmuntrar till liv och rörelse

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsrådets parker är rena och säkra genom de insatser som genomförs inom parkdrift och -underhåll.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ta fram nya rutiner för uppföljning.	2017-01-01	2017-12-31	
 Vanliga papperskorgar byts ut till solcellsdrivna komprimerande papperskorgar med hjälp av klimatinvesteringsmedel.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden deltar i detaljplaneprocessen för att säkerställa effektiva och snabba remissförfaranden. Arbetet sker främst genom ett gott samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden för att i tidigt skede hitta lämpliga platser för nya parker, gruppboendestäder, serviceboendestäder och förskolor. Stadsdelsnämnden strävar ständigt efter att initiera och utveckla nya former av samarbete och dialog med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden. Det sker bland annat genom nätverkande och att vara en aktiv och drivande part inom lokalutveckling och stadsmiljöfrågor.

LSS-bostäder

Stadsdelsnämndens målsättning är att inrätta nya grupp- eller serviceboendestäder i samband med nybyggnadsprojekt som bedöms lämpliga. Förvaltningen ser svårigheter med att den tidigare målsättningen med att inrätta en ny LSS-bostad varje år, med anledning av de höga kostnaderna. Nämnden har tackat nej till två gruppboendestäder i blivande bostadsrättsföreningar på grund av höga kostnader. Istället planerar nämnden att fokusera på att etablera LSS-boendestäder i hyresboendestäder och i och med det kommer det varken att påbörjas eller färdigställas några LSS-bostäder under 2017. Detta beror bland annat på att det byggs få hyresrätter i stadsdelsområdet och att de planerade Stockholmshusen inte är anpassade för LSS-boendestäder.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service				7		0	tas fram av	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
(stöd och service till personer med funktionsnedsättning)							nämnden	
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				0		0	tas fram av nämnden	2017

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden är en aktiv part i all stadsutveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden kan tidigt uppmärksamma behovet av både förskoleplatser och bostäder med särskild service. Det leder till att personer med funktionsnedsättning får en lämplig bostad i stadsdelsområdet och antalet förskoleplatser motsvarar invånarnas behov.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen bevakar kontinuerligt möjligheterna att skapa bostäder med särskild service både i befintliga lokaler samt nyproduktion.	2017-01-01	2017-12-31	
 Stadsdelsnämnden har en tät dialog med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden för att tillgodose behovet av nya förskolor.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet bland annat genom parklekarnas och fritidsgårdarnas öppna verksamhet för barn och unga inom stadsdelsområdet har ett varierat utbud av aktiviteter. Förvaltningens bedömning är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, indikator samt underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Förvaltningen har fortsatt driva det utvecklingsarbete som påbörjades 2016. Syftet med utvecklingsarbetet har varit att undersöka hur en fritidsverksamhet kan utformas så att den både tilltalar en bred grupp ungdomar och har ett tydligt preventionsperspektiv som bidrar till att öka tryggheten och minska den psykiska ohälsan och användningen av alkohol, tobak och droger bland flickor och pojkar i stadsdelsområdet. I och med att stadsdelsområdet står inför

en stor ökning av antalet ungdomar är det av extra stor vikt att utvecklingsarbetet påbörjas i tid, något som även beskrivs tydligt i det lokala utvecklingsprogrammet.

En del av utvecklingsarbetet består av att sammanföra de funktioner som arbetar med prevention, öppen fritidsverksamhet och fältförlagt arbete till en enhet. Den 1 juli trädde som planerat den organisatoriska förändringen i kraft och den nya enheten ung fritid bildades på avdelningen för samhällsplanering. Enheten ung fritid består av fem huvudsakliga verksamheter: ungdomsmottagning (som drivs i samarbete med landstinget), preventionssamordning, ungdomsgårdar, fältförlagd verksamhet samt parklekar (som drivs på entreprenad). Enheten leds idag av en tillförordnad enhetschef. Utvecklingsarbetet fortsätter och bedöms få mer kraft i och med förändringen. En ordinarie enhetschef rekryteras i början av hösten och antalet fältassistenter utökas till totalt fem tjänster under 2017. Om budgetutrymme finns görs en ytterligare utökning av fältassistenttjänster under 2018.

I det tidigare utredningsarbetet framkom behovet av att stärka samverkan med civilsamhället och därför genomfördes en workshop tillsammans med aktörer från civilsamhället med rubriken ”Hur samarbetar vi för att ge unga en meningsfull fritid?” i maj. Genom ett närmare samarbete mellan förvaltningen och föreningslivet kan unga få tillgång till ett större utbud av fritidsverksamheter i sin helhet. Ett 30-tal deltagare från 12 lokalt förankrade föreningar och nätverk deltog i mötet. Mötet var mycket uppskattat och resultatet var bland annat att ett digitalt forum ska upprättas där föreningar kan koordinera aktiviteter och dela erfarenheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter				78,47 %		80 %	78 %	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Alla invånare i stadsdelsområdet, med prioritering av ungdomar, har fritids- och kulturaktiviteter utifrån behov och önskemål

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Ungdomar upplever att de fritidsaktiviteter som förvaltningen erbjuder motsvarar deras behov och önskemål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska anordna aktiviteter för barn och unga på skolloven. Aktiviteterna ska fokusera på att särskilt nå grupper som inte nås av ordinarie fritidsverksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska utifrån identifierade behov och prioriteringar utveckla fritidsverksamheter/mötesplatser för ungdomar.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter						73 %	73 %	2017

Nämndmål:

Varje barn får under sin förskoleperiod möta och själv prova olika former av kultur

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Varje barn får under sin förskoleperiod möta och själv prova olika former av kultur och skapande i enlighet med den plan som förskolan tar fram.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn i förskolan som varit med om två professionella kulturmöten under året.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskolan utformar en plan för vad ett barn bör få erfarenhet av och prova under sin förskoleperiod vad gäller kultur och skapande.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att äldreomsorgens mål, aktiviteter och det kvalitets- och utvecklingsarbete som pågår bidrar till att nå stadens mål om att alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet.

Ökad trygghet, nöjdhet och delaktighet

Äldreomsorgens målsättning är att öka brukarnas trygghet, nöjdhet och delaktighet, bland annat genom satsningar på kompetensutveckling, samverkan och projekt för utveckling av nya arbetssätt.

2017 har äldreomsorgens verksamheter särskilt fokus på maten, måltiden och munhälsan. Två andra prioriterade utvecklingsområden är demensvården och den palliativa vården.

Maten och måltiden

Maten och måltiden har stor betydelse för brukarnas välbefinnande och nöjdhet med verksamheten. Nya regler för nutrition har tagits fram och förankrats i verksamheterna.

Äldreomsorgens dietist genomför utbildningsinsatser och handledning kring kost, nutrition och att skapa en trevlig måltidssituation.

Kvalitetshöjande insatser görs för att lyfta maten och måltidens betydelse. På Fruängsgården anordnas varje år en gemensam matvecka i maj som avslutas med en matfestival, där boende och personal får smaka på mat från jordens alla hörn.

Ett samverkansprojekt har också startats med restaurangen på Fruängsgården, som syftar till att öka kunskapen för varandras arbete kring hela mathanteringsprocessen och därigenom säkerställa processen och höja kvaliteten.

Trygghet, delaktighet och meningsfullhet

Utveckling av teamarbetet, kontaktmannaskapet och genomförandeplanen fortgår vid äldreomsorgens verksamheter för att säkerställa en trygg och personcentrerad vård och omsorg, där den äldre är delaktig. Utgångspunkten är att personalen arbetar utifrån ett rehabiliterande synsätt, så att den äldre kan bibehålla sina funktioner och leva ett självständigt liv. En modell för teamarbete kopplat till kvalitetsregistret SeniorAlert kommer att utvecklas och prövas vid två boendeenheter.

En meningsfull dag med aktiviteter, utevistelse och social gemenskap är viktigt för de äldre.

Stimulansmedlen för ökad bemanning används särskilt för sådana kvalitetshöjande insatser i äldreomsorgens verksamheter.

På helgerna kommer ungdomar till vård- och omsorgsboendena och deltar i aktiviteter med de boende.

Feriearbetarna som varit i äldreomsorgens verksamheter under sommaren har varit uppskattade av både brukarna och personalen.

Äldreomsorgen deltar också i stadens samverkansprojekt med arbetsförmedlingen gällande unga IT-vårdar. Målet med projektet är att ungdomarna utvecklar det svenska språket, får arbetslivserfarenhet, meriter, referenser och ökat självförtroende/självkänsla. Det inkluderar också äldre i den digitala utvecklingen och ger en ökad integration.

Utveckling av hemtjänsten

Hemtjänsten arbetar med att öka kontinuiteten genom att bemanningen planeras så att brukaren får hjälp av samma personal så långt som möjligt, vilket bidrar till att öka tryggheten. Ramtid har införts som syftar till att öka brukarnas inflytande i planeringen och utförandet av insatserna.

Hemtjänstens demensgrupp kommer att Silviahemscertifieras under hösten och palliativa ombud kommer att utbildas i team tillsammans med vårdcentraler.

Samverkan och teamarbetet med biståndshandläggare, landstingets akutsjukvård, vårdcentralerna och primärvårdsrehabiliteringen fortsätter. Prioriterade målgrupper för samverkan är svårt sjuka äldre och personer med demenssjukdom. Andra prioriterade

målgrupper är äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk. Regelbundna träffar anordnas genom samverkansmodellen Bättre Samverkan Bättre Liv.

Pilotprojektet Tryggt mottagande i hemmet

Från januari 2017 deltar äldreomsorgen som en av pilotstadsdelarna i projektet ”Tryggt mottagande i hemmet”. Syftet är att göra hemgången från slutenvård och korttidsboende så trygg som möjlig. Sedan starten i januari har 24 personer fått denna insats. Brukarna och anhöriga har uttryckt att man känner sig trygg med insatsen. Projektet pågår under 2017 och finansieras samt följs upp av äldreförvaltningen.

Utveckling av dagverksamheten

På dagverksamheten förekommer det en mängd olika aktiviteter allt efter behovet i grupperna samt utifrån den enskildes behov. Dagliga promenader, sittgymnastik, högläsning, dans, aktiviteter knutna till olika teman, sång och musik, hantverk, spel m.m. erbjuds.

Antalet besök i dagverksamheten är ca 100 besök per vecka med daggrupper samt två eftermiddagsgrupper på tisdagar och torsdagar. Under hösten kommer verksamheten att se över möjligheten att utöka ytterligare med en eftermiddag.

Hälso- och sjukvård av god kvalitet

Äldreomsorgens hälso- och sjukvård ska vara av god kvalitet, trygg, säker och förebyggande.

Förebyggande insatser och åtgärder genom riskbedömningar genomförs, där de boende på servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds individuella riskbedömningar för fall, undernäring, trycksår samt munbedömning och inkontinensbedömning. Verksamheterna registrerar även i BPSD-registret (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens).

I patientjournalen upprättas en vårdplan för vård i livets slut. Arbetet registreras i svenska palliativregistret, som också är ett nationellt kvalitetsregister.

Enheternas arbete med riskbedömningar och registreringar i kvalitetsregistren är ett fortsatt prioriterat förbättringsarbete.

Journalgranskningar och uppföljning av hälso- och sjukvårdsinsatser görs kontinuerligt av MAS och äldreomsorgens processledare, särskilt med fokus på den palliativa vården och nutritionsprocessen.

Inom äldreomsorgen pågår ett utvecklingsarbete inom e-hälsoområdet som bland annat omfattar dokumentation, kvalitetsregister, nationell patientöversikt (NPÖ) och digitala stödsystem.

Rättssäker och likställig biståndsbedömning

Biståndshandläggarna skriver utredningar i stadens kartläggnings- och bedömningsinstrument vilket ger ett allsidigt underlag för beslut.

För att säkerställa likställdheten i myndighetsutövningen föredras ansökningar om boende samt ärenden av mer principiellt intresse i gemensamma ärendegenomgångar. Enhetschef och biträdande enhetschef fattar beslut i ärenden om heldygnsvård och servicehus.

Under biståndsbedömningen sker en dialog med den enskilde och anhöriga samt samarbetspartners i förekommande fall.

En intervjuguide har utformats som stöd i utredningsarbetet där vikten av att ställa könsneutrala och jämställda frågor tas upp. Beställarenheten äldre har ansökt om och beviljats

medel för att delta i stadens utbildning för HBTQ-diplomering av enheten.

Beställarenheten äldre planerar att utveckla former för uppsökande arbete med ett folkhälsoperspektiv. Utvecklingsarbetet har fokus på de äldres boendesituation. Syftet är att nå ut med information till dem som kan behöva se över sitt boende och ge dem information om de möjligheter som finns att påverka sin boendesituation.

Beställarenheten äldre har beviljats fortsatta medel för utveckling av demenskompetensen och multiprofessionellt arbetssätt. Samverkan har utvecklats med minnesmottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge.

Skype används vid vårdplaneringar och har under 2017 kunnat genomföras med flera sjukhus. De större hemtjänstutförarna i stadsdelsområdet inbjuds till regelbundna dialogmöten.

Mötesplatser, förebyggande och uppsökande verksamhet

Äldreomsorgen har ett välorganiserat och brett utbud av verksamheter som erbjuder aktiviteter, dagsutflykter, kultur och gemenskap, som vänder sig till alla äldre i stadsdelsområdet. Seniorhälsans aktiviteter på servicehusen och träfflokaler är välbesökta och uppskattade och bidrar till att de äldre mår bra. Aktiviteter anordnas också av och i samverkan med pensionärsorganisationerna och förtroenderåden på servicehusen.

Nya former och kontaktvägar behöver utvecklas för att dels nå äldre som känner sig ensamma och isolerade samt dels nå ut med information om vart äldre kan vända när det behöver hjälp eller har frågor. Inom äldreomsorgen har en arbetsgrupp tillsatts för att ta fram och genomföra konkreta insatser.

Anhöriga erbjuds att delta i anhöriggrupper, hembesök och råd och stöd av anhörigkonsulent samt inbjuds till föreläsningar. Former för att på ett tidigt stadium nå de anhöriga och fånga upp deras behov är ett fortsatt viktigt utvecklingsområde.

Kompetensutveckling

Inom äldreomsorgen genomförs satsningar på kompetensutveckling. Förutom undersköterskeutbildning i flera kompetenssteg pågår utbildningsinsatser med särskilt fokus på äldreomsorgens prioriterade områden under 2017, det vill säga maten, måltiden och munhälsan, demensvården samt den palliativa vården. Det finns ett behov av att öka kunskaperna kring äldre med psykiska funktionshinder och missbruksproblem samt ett fortsatt behov av utbildningsinsatser i svenska språket.

Uppföljning och systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitets- och verksamhetsuppföljningar, granskningar och egenkontroller görs för att säkerställa att äldreomsorgens håller en god kvalitet. Resultaten från brukarundersökningar samt inkomna synpunkter och klagomål används för att utveckla och förbättra verksamheten.

Den årliga verksamhetsuppföljningen vid servicehus och vård- och omsorgsboende har genomförts under våren 2017. Uppföljningen visar att verksamheterna håller en god kvalitet. Verksamhetsuppföljning av hemtjänsten görs under hösten. Resultaten redovisas i särskilda rapporter till stadsdelsnämnden och äldrenämnden.

Beställarenheten äldre genomför individuppföljningar.

Kvalitetsobservation kommer att genomföras av äldreförvaltningen vid Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende.

Resultaten från stadens centrala brukarundersökning för dagverksamhet är klara och visar att nöjdheten med dagverksamheten är fortsatt högt. 92 procent är nöjda med sin dagverksamhet, 94 procent känner sig trygga och 100 procent tycker att personalen bemöter dem på ett bra sätt.

Resultaten från Socialstyrelsens årliga brukarundersökningar för hemtjänst, servicehus och vård- och omsorgsboende presenteras senare under hösten.

Boendeplanering

Det finns en överkapacitet av servicehuslägenheter och vård- och omsorgsboende.

På Fruängsgårdens servicehus finns det 27 tomma lägenheter och på Trekantens servicehus åtta tomma lägenheter. På vård- och omsorgsboende som drivs i egen regi stadsdelen finns totalt 27 tomma platser/lägenheter, varav 16 platser har stängts på Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende. En boendeutredning pågår, där förvaltningen kommer att presentera åtgärder och förslag som syftar till att äldreomsorgens resurser används på bästa möjliga sätt för att komma verksamheterna och de äldre till del.

Dialog förs med fastighetsägaren Micasa om boendeplaneringen i stadsdelen. En upprustning av Trekantens servicehus och Fruängsgården planeras också.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen						71 %	71 %	2017
Analys Årsmålet uppfylldes inte totalt sett 2016. Under 2017 har alla verksamheter inom äldreomsorgen fokus på maten och måltiden. Syftet är att öka brukarnas nöjdhet och välbefinnande. Flera kvalitetshöjande insatser görs, såsom utbildningsinsatser av äldreomsorgens dietist, projekt med restaurang- och kostleverantör, tema kring maten med särskilda matveckor och matfestival. Matmässa som anordnas av staden. Bedömningen är att årsmålet uppfylls.								
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen						84 %	84 %	2017
Analys 2016 nådde hemtjänsten årsmålet. Det sammantagna resultatet för hemtjänsten och vård- och omsorgsboende, var dock 80 %. Staden totalt 79 %. Fortsatt kompetensutveckling, ökad kontinuitet, utveckling av kontaktmannaskapet, temaarbetet och genomförandeplanerna samt införandet av en flexibla hemtjänst med ramtid, kan bidra till att öka brukarnas delaktighet och inflytande. Bedömning är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende						55 %	55 %	2017
Analys 2016 var resultatet 47 %. Ett viktigt förbättringsområde är att öka de boendes möjligheter till utevistelse och nöjdhet med den. Bedömning är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen						84 %	83 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
För 2016 var det sammantagna resultatet 84 %. Staden totalt 82 %. I verksamheterna planeras bemanningen så att brukaren får hjälp av samma personal så långt som möjligt. Kontaktmannen och teamet runt den enskilde skapar också trygghet. Äldreomsorgen deltar i projektet "Tryggt mottagande i hemmet", som ger den äldre en trygg hemgång efter sjukvistelse. Brukarna och anhöriga har uttryckt att man känner ökad trygghet. Bedömning är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 	Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen					84 %	84 %	2017
Analys								
2016 var det sammantagna resultatet 80 %. Staden totalt 79 %. Kompetensutveckling ges och kvalitetshöjande insatser pågår som ska bidra till att öka brukarnas nöjdhet, bland annat kring maten och måltiden som står i fokus för alla verksamheter, att brukaren får hjälp av samma personal. Ökade möjligheter till utvistelse och gemenskap samt meningsfullhet med olika aktiviteter som upplevs som stimulerande. Bemötandet, att bli lyssnad på och att vara delaktig i planeringen av den egna vården och omsorgen har också betydelse för nöjdheten. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod					10	Max 10 personer	2017
Analys								
Hemtjänsten planerar sin bemanning så att den äldre får hjälp av samma personal, så långt som möjligt. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								

Nämndmål:

Äldre får insatser av god kvalitet som erbjuder delaktighet och stärker förmågan att leva värdigt och självständigt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Äldre ska vara nöjda med äldreomsorgen och tycka att de är delaktiga och kan påverka planeringen och utformningen av sin äldreomsorg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Äldre ska inbjudas att delta i matgrupper.	2017-01-01	2017-12-31	
 Äldre ska inbjudas till fokusgrupper för synpunkter och delaktighet kring olika utvecklingsområden inom äldreomsorgen.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Äldre har inbjudits till fokusgrupp om frågor kring äldreomsorgens information. Syftet är utveckla det förebyggande arbetet, om vilken information de äldre önskar och när och hur de äldre nås. Ett önskemål är att förvaltningen skickar ut en magnet med ett telefonnummer att sätta på kylskåpet, som de äldre kan ringa när de behöver information. En arbetsgrupp med representanter från äldreomsorgens verksamheter har tillsatts med uppdrag att ta fram fler konkreta förslag samt hur dessa ska genomföras.			
 Äldreomsorgens "ombud" i verksamheterna ska erbjudas kompetensutveckling.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Kompetensutveckling, handledning och nätverksträffar erbjuds till äldreomsorgens olika ombud, t.ex. till palliativa ombuden, kostombuden och anhörigombuden.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Äldreomsorgens medarbetare ska erbjudas kompetensutveckling inom områdena kost och nutrition av dietist.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Äldreomsorgens dietist genomför utbildningsinsatser och inbjuder kostombuden till regelbundna möten. Dietisten och en arbetsterapeut ger all personal inom särskilda boendeformer en basutbildning kring mat och måltiden.			
 Äldreomsorgens medarbetare ska genomföra webbutbildningarna om demens.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Merparten av äldreomsorgens medarbetare har genomfört webbutbildningen demens ABC. Även demens ABC+ har genomförts eller pågår.			

Nämndmål:

Äldre som bor på särskilda boendeformer får en god hälso- och sjukvård som är trygg, säker och förebyggande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

De äldre som bor på vård- och omsorgsboende och servicehus samt de som bor i socialpsykiatrisk gruppboende ska få en trygg och säker hälso- och sjukvård. Att årsmålen för riskbedömningarna uppfylls.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel boende som erbjuds munbedömning, enligt ROAG.				68,04 %		90 %		2017
Analys Boende på servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds en munhälsobedömning, en förebyggande riskbedömning, enligt metoden/instrumentet ROAG (Revised Oral Assessment Guide) och som registreras i Senior Alert. Enheternas arbete med detta är fortsatt prioriterat. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 Andel boende som erbjuds riskbedömning för fall.				83		90 %		2017
Analys Boende vid vård- och omsorgsboende och servicehus erbjuds riskbedömning för fall. Fallriskbedömning görs enligt metoden/instrumentet Norton Fall Risk Index och registreras i SeniorAlert. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 Andel boende som erbjuds riskbedömning för trycksår.				83		90 %		2017
Analys För bedömning av den boendes risk för att utveckla trycksår används metoden/instrumentet Modifierad Norton skala samt registreras i SeniorAlert. Arbetet är fortsatt prioriterat. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas. Särskild uppföljning görs av medicinsk ansvarig sjuksköterska.								
 Andel boende som erbjuds riskbedömning för undernäring.				80		90 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
För att förebygga undernäring erbjuds den boende en riskbedömning som görs enligt metoden/instrumentet MNA, Mini Nutritional Assessment samt registreras i SeniorAlert. Arbetet är fortsatt prioriterat. Nutritionsprocessen följs upp av äldreomsorgens processledare. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Särskild uppföljning av trycksår ska genomföras och rapporteras månadsvis till MAS.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Rapport lämnas månadsvis till medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS.			
 Verksamheternas sjuksköterskor ska erbjudas sårutbildning.	2017-01-01	2017-12-31	
 Verksamhetschef ska säkerställa att en vårdplan upprättas för vård i livets slut vid väntat dödsfall.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Utvecklingsarbete kring vård i livets slutskede och upprättande av vårdplan är fortsatt prioriterat. MAS och äldreomsorgens processledare följer kontinuerligt upp journalerna för samtliga avlidna. Journalgranskning genomförs av den palliativa vården.			
 Verksamhetschef ska säkerställa att registrering genomförs i BPSD-registret.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Processledaren stödjer verksamheternas arbete med BPSD-registret. BPSD-utbildning erbjuds under hösten.			

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: "Naturens stillhet nära storstadens intensitet utmärker Stockholm. Smarta lösningar gör det enkelt för alla stockholmare att leva miljövänligt. Utan att äventyra förutsättningarna för framtida generationer växer staden med människan som utgångspunkt och med respekt för naturens gränser."

Förvaltningen bedömer att samtliga tillhörande nämndmål och mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Stadsdelsnämnden har formulerat sex nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett klimatsmart Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden arbetar kontinuerligt med miljöåtgärder i verksamheterna i syfte att minska energiförbrukningen och den negativa påverkan på miljön. Nämnden tilldelades klimatinvesteringsmedel 2016 för utbyte av äldre vitvaror inom förskolan mot mer energisnåla maskiner. Arbetet har fortsatt under 2017 och samtliga cirka 70 förskolor har nu

uppdaterat kylar, frysar, torkskåp, tvättmaskiner, torktumlare och diskmaskiner mot nya miljövänliga alternativ. Under hösten påbörjas arbetet med att även byta ut utrustning i förskolornas storkök, även där finns stora energivinster att göra i och med ny teknik. Förvaltningen ser över möjligheten att byta ut vitvaror eller liknande i andra verksamheter framöver, om klimatinvesteringsmedel utdelas för det ändamålet.

Nämnden har också tilldelats klimatinvesteringsmedel för att byta ut befintlig inomhusbelysning till LED-paneler på omkring 15 förskolor och i stadsdelsområdets parker för att minska energianvändningen. Hittills har en förskola bytt ut sin belysning och resterande färdigställs innan årets slut. Även parkbelysningen har nu inventerats och kommer bytas ut innan årets slut.

Nämnden har även tilldelats klimatinvesteringsmedel för att byta ut vanliga papperskorgar mot så kallade Big Belly. Fördelen med Big Belly är att de är komprimerande, vilket innebär att de rymmer mer avfall och på så sätt minskar antalet tömningar vilket i sin tur leder till färre klimatpåverkande utsläpp. Dessutom är Big Belly ett slutet system som förhindrar att råttor och fåglar kommer åt avfallet. Big Belly har under våren placerats ut runt Trekanten, i Vippan, Lugnet, Svandamsparken och vid stadsdelsområdets tre badplatser Trekanten, Ormberget och Örnberget. Nämnden är positiv till bytet och ser stora fördelar med de nya papperskorgarna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Köpt energi (GWh)				3,5 GWh		2,05 GWh	1835 GWh	2017

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter bedrivs med en tydlig miljömedvetenhet och är energieffektiva

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden kommer närmare målet i miljöprogrammet om att minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst tio procent till år 2020.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Regelbundet byta ut äldre vitvaror och belysning mot mer energieffektiva alternativ.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att följa förvaltningens resepolicy vilket innebär att miljöanpassade transportmedel, såsom att resa kollektivt med tåg eller buss, ska användas i

första hand. Det finns totalt 18 bilar inom förvaltningen, tre av dessa är elbilar och 13 är miljöbilar.

Under 2017 har även 20 stycken elcyklar köpts in för att minska användandet av bil i tjänst. Ett antal yrkesgrupper med verksamheter spridda över en stor del eller hela stadsdelsområdet har tillfrågats om möjligheten att använda elcykel. I dagsläget använder fältassistenter och vissa förskolechefer elcykel istället för bil för att ta sig runt i stadsdelsområdet. Även personal inom äldreomsorgens hemtjänst har fått tillgång till elcyklar. Förvaltningen ser över hur användandet av elcyklar kan öka framöver då önskemålet hos fler medarbetare finns. Förvaltningen bedömer att det finns fler vinster än miljömässiga med elcyklar då det bidrar till en god arbetsmiljö och är en hälsofrämjande aktivitet. Satsningen kommer att utvärderas under andra halvan av 2018.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter använder i första hand miljöanpassade transporter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens transporter sker med miljövänliga fordon enligt nämndens resepolicy.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ersätta befintliga bilar då avtalet löper ut under året, med elbilar där det är möjligt.	2017-01-01	2017-12-31	
 Genom informationsinsatser säkerställa att de enheter som berörs tankar förnyelsebart drivmedel när detta finns att tillgå på tankstationerna.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämndens ambition är att fortlöpande utveckla kunskap och medvetenhet om ekosystemtjänster och dagvattenhantering. Målet är att en utbredd miljömedvetenhet ska genomsyra planeringen när stadsdelsförvaltningen arbetar med drift- och skötselfrågor, samt när nämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden ser över den fysiska miljön vid utveckling och upprustning av stadsdelsområdets parker och grönområden. Under året har nämndens parkingenjörer deltagit på två föreläsningar om ekosystemtjänster och en om dagvattenhantering i urban miljö.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens parker har höga rekreativvärden och en rik biologisk mångfald

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Miljöprogrammets mål om att ekosystemtjänster ska främjas i stadsutveckling för att bidra till en god livsmiljö uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Öka parkingenjörernas kunskap om ekosystemtjänster och dagvattenhantering.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har fortsatt att säkerställa att nämndens alla lokaler har möjlighet till matåtervinning. Alla nya förskolor byggs idag med möjlighet till matåtervinning. En översyn av befintliga förskolelokaler har gjorts under året för att kartlägga vilka lokaler som enkelt kan förses med kärl för återvinning och vilka som är i behov av ombyggnation för att möjliggöra matåtervinning. Arbetet görs i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och arbetet kommer att intensifieras under hösten. Bedömningen är att målet kommer att uppnås under året.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter minskar sin resursförbrukning och mängden avfall

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns kärl för matåtervinning i samtliga av stadsdelsnämndens lokaler.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Sätta in kärl för matåtervinning i de av nämndens lokaler där det inte redan finns.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giffri

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till stadens mål bland annat genom att inom nämndens förskolor genomföra åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola, ha en relativt hög andel ekologiska livsmedel i nämndens verksamheter som hanterar livsmedel, samt att arbeta för ökad medvetenhet och kunskap om Byggvarubedömningen.

Nämnden deltar i en pilotstudie tillsammans med kemikaliecentrum som syftar till att

undersöka och utvärdera hur en kemikaliesmart förskola kan se ut. I pilotstudien kartläggs inomhusmiljön i tre förskolor i stadsdelsområdet, Hamngården, Korpen och Hovet. Studien utreder också om kemikaliesmarta materialval är mer kostsamma och mer tidskrävande än andra material.

Stadsdelsnämnden beställer i huvudsak större entreprenader av stadens egna bolag, vilket gör att kravet på Byggvarubedömningen uppfylls. I de projekt där stadsdelsnämnden hyr förskolelokaler i bostadvåningen på bostadshus finns i byggskedet ett nära samarbete med ansvarigt byggbolag. I det samarbetet är nämnden tydlig med vilka miljökrav som ställs på ytskikt och fast inredning i förskolorna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %		85,71 %	95%	2017
Analys Kemikaliecentrum har tagit fram en vägledning om var farliga ämnen kan förekomma och vilka åtgärder som ska genomföras. Åtgärderna ligger på olika nivåer. När åtgärderna på nivå 1 har genomförts har man kommit en bra bit på väg mot en kemikaliesmart förskola. Alla förskolechefer har erbjudits utbildning av Kemikaliecentrum om kemikaliesmart förskola. Förskolorna har utbildat sina medarbetare och sorterat ut olämpligt material. Samtliga förskolor bedöms uppnå nivå 1 och arbetar med nivå 2 och 3.								
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömning (BVB) eller därmed jämförliga system				100 %			75%	2017
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	52,97			42,05		44 %	40%	2017

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter är kemikaliesmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vid beställning, upphandling och byggande av förskolor använder stadsdelsnämnden aktuell forskning för att bygga så kemikaliesmarta förskolor som möjligt.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens förskolor har låg andel kemikalier i ytskikt och fast inredning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ställa krav på byggbolag att använda miljövänliga alternativ vid nyproduktion av förskolor.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden säkerställer att förvaltningens lokaler har en god luftkvalitet bland annat genom att samla in protokoll för obligatorisk ventilationskontroll (OVK-protokoll) från fastighetsägare. OVK-protokollen rapporteras in till miljöförvaltningen årligen och stadsdelsförvaltningen ser till att eventuella felaktigheter åtgärdas så snart som möjligt.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i stadsdelsnämndens verksamheter är sund

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

OVK-protokollen rapporteras in till miljöförvaltningen årligen. Eventuella felaktigheter åtgärdas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Uppföljning av luftkvalitet.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: Stockholm är nytänkandets centrum i världen. Det gynnsamma innovationsklimatet får företag och människor att blomstra. Näringslivets mångfald och det livslånga lärandet ger alla stockholmare frihet att följa och förverkliga sina drömmar. Stockholm är en central nod i ett globalt nätverk av framgångsrika städer. En stad i världen, men också en världens stad som attraherar internationella entreprenörer, studenter och besökare."

Förvaltningen bedömer att samtliga tillhörande nämndmål och mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Stadsdelsnämnden har formulerat fyra nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett ekonomiskt hållbart Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst, äldreomsorg och administration i syfte att stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning. I första hand riktar sig detta mål till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden formulerar därför inga egna nämndmål.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden samarbetar med Stockholm Business Region med ambitionen att införa ett näringslivsråd tillsammans med det lokala näringslivet i stadsdelsområdet. Arbetet pågår med att utveckla och hitta former för hur näringslivsrådet skulle kunna se ut. Förvaltningen deltar i Stockholm Business Regions nätverk för stadsdelar för erfarenhetsutbyte och mer information om stadsdelsnämndens uppdrag. Nämnden deltar även i arbetet med utvecklingen av Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar samt medverkar i styrelsearbetet för Liljeholmens företagsgrupper.

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden har god samverkan med det lokala näringslivet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att stadsdelsförvaltningen har etablerade kontakter med det lokala näringslivet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att ge individuellt stöd och insatser till de personer som saknar egen försörjning och som ansöker om ekonomiskt bistånd. Stödet syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande och är anpassat efter den enskildes försörjningshinder. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Andelen personer av stadsdelsområdets befolkning som uppbär ekonomiskt bistånd har minskat sedan 2015 för att sedan öka något under perioden augusti 2016- juli 2017. Även det faktiska antalet hushåll har ökat något och låg i juni 2017 på 463. Andelen vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd har minskat något sedan föregående tertial. Det är en större andel män som har ett långvarigt bidragstagande än kvinnor i stadsdelsområdet.

Av de personer som uppbär ekonomiskt bistånd är den största gruppen arbetslösa med eller utan ersättning från a-kassa eller Försäkringskassa. Personer som är arbetssökande hänvisas till stadens Jobbtorg för att erbjudas stöd i arbetssökandet samt eventuella insatser för att öka anställningsbarheten. Gruppen nyanlända med behov av försörjningsstöd har ökat och omfattar i juni 2017 23 bidragshushåll.

I syfte att öka anställningsbarheten hos långvariga bidragstagare erbjuds olika typer av arbetsmarknadsåtgärder såsom Stockholmsjobb (kommunal visstidsanställning) och offentligt skyddad anställning (OSA). Anställningar med Stockholmsjobb förs i samarbete med arbetsförmedlingen och Jobbtorget och detta samarbete har inte fungerat tillfredsställande.

Den näst största gruppen bidragstagare i stadsdelsområdet är personer som är sjukskrivna med eller utan ersättning från Försäkringskassan. Förvaltningens samarbete med konsultläkare fortsätter i syfte att öka möjligheterna till självförsörjning för personer med sjukskrivning. Konsultläkaren har psykiatrisk kompetens och har i uppdrag att träffa socialsekreterare och vid behov även sökande inför en eventuell ansökan om sjukersättning hos Försäkringskassan. Det finns tillgång till arbetsträning i egen regi.

Den tredje största gruppen bidragstagare har socialmedicinska skäl, vilket inte sällan innebär en missbruksproblematik. Enheten för ekonomiskt bistånd samarbetar med förvaltningens vuxenenhet som erbjuder stöd och behandling till personer med missbruk. Målet med rehabiliteringen är att personen ska bli fri sitt missbruk och på sikt kunna stå till arbetsmarknadens förfogande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,77 %	0,92 %	0,74 %	0,78 %	0,77 %	0,81 %	1,7 %	Tertial 2 2017
Analys								
Trenden har sedan 2015 varit en minskad andel bidragstagare i stadsdelen. Mätningen för perioden augusti 2016- juli 2017 visar på en liten uppgång. Uppgången kan eventuellt förklaras med det behov som finns av ekonomiskt bistånd hos vissa av de nyanlända som bor i SHIS boenden i stadsdelsområdet.								
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,54 %	0,6 %	0,48 %	0,57 %	0,54 %	0,56 %	1,1 %	Tertial 2 2017
Analys								
Förvaltningens värde ligger stabilt under staden snitt.								
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	5 st	5 st	0 st	16 st	10 st	22 st	850 st	Tertial 2 2017
Analys								
Att genomföra en anställning på ett stockholmsjobb bygger på ett relativt komplicerat samarbete mellan enheten för ekonomiskt bistånd, Jobbtorget och arbetsförmedlingen. Enheten för ekonomiskt bistånd har under våren remitterat								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
kandidater till Stockholmsjobb till Jobbtorget i Skärholmen för matchning. Remisserna har av okänd anledning blivit liggande hos Jobbtorget utan åtgärd. Arbetet med att få ut fler försörjningsstödstagare till Stockholmsjobb fortsätter under hösten men det finns en stor risk att årsmålet ej kan uppnås.								
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	9 st	5 st	4 st	20 st	12 st	20 st	500 st	Tertial 2 2017
Analys Det finns i dagsläget ett hårt tryck på verksamheterna att ta emot praktikanter från olika håll, feriearbetande ungdomar, Stockholmsjobbare osv. För att praktiken ska bli meningsfull för den enskilde och inte äventyra verksamhetens kvalitet krävs god handledning. Detta begränsar möjligheten att ta emot praktikanter.								
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	335			270		300 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	38			45	45	15 st	900 st	Tertial 2 2017
Analys Framförallt Omsorgsvårdar är en anställningsform som fungerar bra i verksamheterna utifrån upplägget med praktik, möjligheter till utbildning parallellt med anställning och som en kvalitetshöjning i verksamheten. Omsorgsvårdar kan utgöra en bra grund för vidare rekryteringar.								
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	335 st	156 st	179 st	267 st		300 st	8 500 st	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Invånarna i stadsdelsområdet är självförsörjande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen invånare i stadsdelsområdet som uppbär ekonomiskt bistånd ska minska. Vid mätningen för tertial 2, år 2016, låg indikatorn på 0,82 procent.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avdelningen för social omsorg ska använda de arenor för samverkan som erbjuds inom ramen för FINSAM och aktivt medverka för att ta fram projektidéer inom FINSAM.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Enhetschefen för Enheten för ekonomiskt bistånd närvarar vid samverkansmöten och rapporterar till avdelningsledningen.			
 Förvaltningen prioriterar ungdomar som har funktionsnedsättning till feriearbete.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys De ungdomar som i sin ansökan om sommarjobb uppger att de har ett funktionshinder prioriteras. De ungdomar som vars behov av sommarjobb utifrån funktionshinder som lyft upp av socialtjänsten prioriteras.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Arbetet med att personal ska ha adekvat utbildning och möjlighet att kompetensutvecklas i arbetet pågår ständigt. Nämnden har utöver tidigare planerad kompetensutveckling ansökt om medel från Kompetensutvecklingsnämningen och planering för de beviljade satsningarna pågår.

Nämndmål:

Medarbetarna erbjuds möjlighet till kompetensutveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd personal har adekvat utbildning för sin befattning och har möjlighet att kompetensutvecklas.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås. Nämnden prognostiserar en ekonomi i balans och arbetar kontinuerligt för att resurserna ska användas väl med fokus på resultat och effekter för våra invånare.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att se till så att nämndens verksamheter ryms inom fastställd budget.

Prognosen bygger på ett periodiserat utfall till och med augusti 2017, prognos för kostnader och intäkter för resten av året samt prognos för årets budgetjusteringar och prestationsförändringar.

Prognosen visar ett underskott på 8,2 mnkr före resultatdispositioner och budgetjusteringar. Efter resultatdispositioner och budgetjusteringar redovisas ingen avvikelse mot budget.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			99,93 %		100 %	100 %	Tertial 2 2017
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,4 %			99,6 %		100 %	100 %	Tertial 2 2017
 Nämndens prognossäkerhet T2				0 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter har en långsiktigt hållbar ekonomi

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Öka chefernas kunskap om månadsuppföljningar och prognossäkerhet.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: "Ingenstans är demokratin mer vital än i Stockholm. Stockholmare är delaktiga i stadens utveckling och känner samhörighet med sin stad. Deras engagemang tas tillvara och ger riktning åt framtiden. Stockholm är ett föredöme i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Lika rättigheter och stora möjligheter kommer alla till del i en stad tillgänglig för alla."

Förvaltningen bedömer att av åtta mål så uppfylls sju. Målen *Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor* uppfylls delvis. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Stadsdelsnämnden har formulerat tio nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett demokratiskt hållbart Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att fortsätta sitt arbete med jämställdhetsintegrering av nämndens verksamheter. Arbetet sker i ordinarie verksamhet där möjlighet till stöd och kompetensutveckling erbjuds i enlighet med nämndens handlingsplan för

jämställdhetsintegrering. För att ge stöd till verksamheternas arbete med jämställdhetsintegrering har flertalet jämställdhetsnätverk hållits för medarbetare inom nämndens olika verksamheter. En viktig del i arbetet har varit kompetensutveckling för att öka kunskaperna om jämställdhetsintegrering bland chefer och medarbetare i hela förvaltningen. Kompetensutveckling sker inom verksamheterna och under året planeras även en storföreläsning för medarbetare och chefer för att öka kunskaperna om jämställdhetsintegrering. Representanter från stadsdelsnämnden deltog i den nationella jämställdhetskonferensen i Örebro för att stärka kunskaperna inom området. Politiker i nämnden har också fått delta i ett seminarium med tema jämställdhet där beställarenheten för funktionsnedsättning och Enskede-Årsta-Vantörs jämställdhetsstrateg delade med sig av sina erfarenheter från att arbeta med jämställdhetsintegrering.

Jämställdhetsfrågan beaktas som en viktig del av alla verksamheternas ordinarie kvalitetsarbete. Enheterna arbetar med att alla brukare och invånare, oavsett kön, ska ha tillgång till de resurser som individen har behov av och undersöker hur exempelvis beviljade insatser skiljer sig mellan pojkar och flickor, kvinnor och män. Verksamheterna arbetar med könsuppdelad statistik i de fall sådan finns tillgänglig och arbetar med analyser av statistiken.

Enheterna inom verksamhetsområdet social omsorg arbetar med målet genom på flera olika sätt, bland annat genom att se över rutiner i verksamheterna och använda strukturerade bedömningsmallar för en jämställd resursfördelning. Medarbetare får utbildning i normkritiskt förhållningssätt och deltar i stadsdelsförvaltningens jämställdhetsnätverk. Beställarenheten funktionsnedsättning har i samarbete med Ersta Sköndal Bräcke Högskola låtit studenter granska och analysera biståndsbedömningen ur ett genusperspektiv. Uppsatsen presenterades efter sommaren och ska fungera som ett underlag för vidare diskussion inom enheten. Lärdomar från projektet kommer att spridas inom förvaltningens verksamhetsområden för att inspirera till nya sätt att arbeta med jämställdhet i praktiken.

Under året utökas parkingenjörernas kunskaper och medvetenhet kring normkritisk, tillgänglig och jämställd parkplanering. Målsättningen är att dessa faktorer ska genomsyra det dagliga skötsel- och renhållningsarbetet och vid utveckling samt upprustning av stadsdelsområdets parker.

Riktlinjerna för verksamhetsbidrag och arrangörsstöd har setts över utifrån ett jämställdhetsperspektiv och nämnden följer kontinuerligt upp antalet manliga och kvinnliga medlemmar/deltagare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Parkerna i stadsdelsområdet är jämställda

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Nya parker i stadsdelsområdet planeras med ett tydligt jämställdhetsperspektiv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kunskapen om jämställd parkplanering förbättras hos stadsdelsnämndens parkingenjörer.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden fördelar makt och resurser jämställt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

En ökad kunskap om fördelning av resurser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla enheter deltar vid jämställdhetsföreläsningar och jämställdhetsnätverk som arrangeras under året.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom ett aktivt arbete för att vara en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor. Under året har en utbildning om samverkan och APT erbjudits till chefer och fackliga företrädare, i samarbete med Personalstrategiska avdelningen och Kommunal. Arbetet med att sänka sjukfrånvaron är i fortsatt fokus, och första omgången av arbetsmiljöutbildningen med en ny leverantör har påbörjats. Medarbetarenkäten har genomförts och resultaten diskuteras på arbetsplatsträffar. En handlingsplan ska nu göras på alla enheter.

I verksamhetsplanen för 2017 framgår att förskoleavdelningen i samråd med administrativa avdelningens personalenhet ska undersöka hur tillfälliga vikariebehov inom förskolan kan tillgodoses via en så kallad vikariepool. Förvaltningen har inhämtat synpunkter från förskolechefer, områdeschefer samt fackliga representanter. Utöver detta har tre andra kommuner som har eller har haft en liknande vikariepool tillfrågats om sina erfarenheter. Där har det inte funnits något som tyder på att vikariepooler bidragit till en minskad sjukfrånvaro för ordinarie personal eller för vikarierna. Erfarenheten är däremot att det har skapat frustration i verksamheten när förskolorna förväntat sig en självständig erfaren pedagog men fått en nyanställd, utbildad och osäker vikarie. Det har heller inte inneburit någon minskad administration.

Förvaltningen konstaterar att det f n inte kan anses motiverat att införa vikariepooler. Förvaltningen avser dock att utreda förutsättningarna för att nyttja den så kallade Vikariebanken, som är ett systemstöd för vikariehantering.

Grundfrågan om förskolans kompetensförsörjning och pedagogernas arbetsmiljö är fortsatt mycket aktuell och något som förvaltningen och förskolan prioriterar högt.

Ett exempel på hälsofrämjande arbete är ett träningsprojekt inom äldreomsorgen. Vid åtta

tillfällen har ett urval medarbetare som är 55 år eller äldre, deltagit i gruppträning ledd av sjukgymnaster. Alla deltagare fick vid avslut ett anpassat träningsprogram för fortsatt egen träning. Deltagarna har varit positiva och uttryckt att de gärna fortsätter i träningsgrupp. Träningen har gett mätbara positiva effekter på medarbetarnas hälsa. Ny träningsgrupp är planerad för hösten.

Hemtjänsten deltar i ett forskningsprojekt om fysisk och psykisk belastning inom hemtjänsten, som bedrivs vid Karolinska Institutet, Centrum för Arbets- och miljömedicin.

Förskolan genomför flera kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna under året, dels lokalt och dels tillsammans med övriga stadsdelsområden. En lokal grundutbildning till barnskötare, fortbildning för barnskötare med äldre utbildning, fortbildning för barnskötare till förskollärare, föreläsningar om barns språkutveckling, att bli genusaktiv, hjärt- och lungräddning, läsecirklar. Dessutom sker samverkan med läroanstalter om utbildningar och seminarier. Under sommaren gjordes en stor kompetenssatsning med Stockholms Universitet och Stockholms stad under ett par dagar kring aktuella teman för förskolan.

Vi bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Arbetsmiljö

Stadsdelsförvaltningens enheter har arbetat på många olika sätt för att erbjuda en god arbetsmiljö ur fysiskt och psykosocialt perspektiv. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete och delaktighet har varit viktiga faktorer för att i samverkan skapa bra arbetsförhållanden och trivsel. Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har genomförts med ca 25 deltagare. Medarbetarenkäten, medarbetarsamtal och skyddsronder har bidragit till att identifiera brister och ge underlag för åtgärder. Ergonomiska åtgärder har gjorts både avseende hjälpmedel och kunskap. Personalförstärkning har gjorts och arbetsfördelning har setts över vid behov. Hälsokontroll för nattpersonal har gjorts. Kompetensutveckling och handledning bidrar till en bättre arbetsmiljö. Likaså likvärdig behandling av alla medarbetare, ökade kunskaper om bemötande, värdegrundsarbete och arbete med jämställdhet och mångfald.

Medarbetarna har uppmuntrats till fysisk aktivitet bland annat genom hälsocoacher, promenadgrupper, stegtävling, STAR-aktiviteter, friskvårdstimme och friskvårdssubvention.

Återhämtning underlättas på vissa arbetsplatser genom massagestol, stresshanteringskurs och mindfulnessaktiviteter. Frisknärvaro har uppmärksammats. Hälsoprofilbedömning har erbjudits.

Kompetensutveckling

Att alla medarbetare har rätt kompetens är en förutsättning för kvalitet i verksamheten och bidrar till en god arbetsmiljö för alla. Introduktionsprogram för nyanställda ger en gemensam bas att stå på. Handledning har också inneburit kompetensutveckling. Individuella kompetensutvecklingsplaner i linje med verksamhetens behov har utarbetats för alla medarbetare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 	79	77	80	78		83	83	2017
  Index Bra arbetsgivare 	78					83	fastställdes 2017	2017
  Index Psykosocial arbetsmiljö 	77					78	fastställdes 2017	2017
  Sjukfrånvaro 	8,6 %	6 %	8,7 %	8,3 %	8,6 %	7 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2017
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,7 %	2,2 %	2,8 %	2,7 %	2,7 %	2,5 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens medarbetare är professionella, engagerade och har en god arbetsmiljö

 Uppfylld helt

Förväntat resultat

Delaktighet och ett bra arbetsklimat finns på nämndens arbetsplatser. Engagerade chefer och medarbetare bidrar till bra verksamhet och en god arbetsmiljö. Dialog om arbetsmiljö och verksamhet förs på arbetsplatsträffar och i samverkansgrupper. Kvinnors långtidssjukfrånvaro närmar sig männens lägre värde. Medarbetarnas arbetsvillkor förbättras och engagemang och trivsel ökar, vilket ger bättre resultat i medarbetarenkäten. Indikatorerna under 4.2 används för uppföljning av det förväntade resultatet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Procentuell andel medarbetare som	0,6					0,5		Tertial 2 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
har en ofrivillig deltidsanställning								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla enheter ska utifrån medarbetarenkätens resultat göra en handlingsplan, som åtgärdas och följs upp under året.	2017-01-01	2017-12-31	
 Allmän visstidsanställning ska användas i minskad omfattning.	2017-01-01	2017-12-31	
 Andelen timavlönade medarbetare ska minska.	2017-01-01	2017-12-31	
 Avdelningarna social omsorg och äldreomsorg ska genomföra en gemensam konferens i syfte att synliggöra enheternas arbete med handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare och sprida goda exempel.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En konferens genomfördes den 18 maj 2017. En uppföljning planeras till hösten.			
 Enheterna ska i VB 2017 redovisa arbetet utifrån förvaltningens jämställdhets- och mångfaldsplan.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Detta rapporteras av enheterna.			
 Nyrekrytering av deltidsanställda ska endast ske efter noggrant övervägande.	2014-01-01	2017-12-31	
 Utbildning i kompetensbaserad rekrytering ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31	
 Verktyg och rutiner för arbetsmiljöarbete ska förbättras och göras kända.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att aktivt arbeta för att leva upp till mänskliga rättigheter och genom att motverka diskriminering. Nämndens verksamheter följer upp och analyserar förekomsten av diskriminering genom brukar- och medarbetarenkät, för analys av vissa enkäter se indikatorerna nedan. I verksamheterna bedrivs ett aktivt bemötandearbete där värdegrund och allas likas värde diskuteras, bland annat på APT. Stadsdelsnämndens förskolor arbetar kontinuerligt med likabehandlingsplaner med syfte att främja likabehandling, jämställdhet och förebygga kränkningar. Beställarenheten äldre arbetar kontinuerligt med att medvetandegöra medarbetarnas syn- och tankesätt kring HBTQ-frågor och har tagit fram en ny könsneutral intervjuguide.

Stadsdelsnämnden arbetar för att stärka kunskaperna om mänskliga rättigheter och det normkritiska perspektivet i verksamheterna genom utbildningsinsatser. Flera verksamheter har genomfört kompetenshöjande insatser för att stärka kunskaperna om mänskliga rättigheter och diskriminering för såväl personal som brukare.

Utifrån lagen om de nationella minoriteterna fortsätter arbetet med att informera dem om deras rättigheter genom det dagliga mötet, i annonser och på stadens webbplats. Speciella mötesplatser för finska seniorer har anordnats och en finsk avdelning finns på en av stadsdelsnämndens förskolor.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd samarbetar med Skärholmens och Älvsjö stadsdelsnämnder för att tillgodose minoritetsgruppens rättigheter. De medel som klustret disponerar under 2017 *kommer* att användas till olika finskspråkiga aktiviteter som till exempel karaoke, bussutflykter och firandet av finska högtider.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	94 %			98 %		98 %	Öka	2017
Analys Årsmålet har inte uppfyllt för 2017. I stadens brukarundersökning för dagverksamhet finns fråga om diskriminering, som lyder "Upplever du att du under de senaste tolv månaderna har diskriminerats i kontakt med verksamheten". Resultaten från 2017 brukarundersökning visar att 94 procent har svarat nej, 3 procent har svarat ja och 3 procent har svarat att de ej vill svara. 2016 svarade 98 procent nej.								
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering				85 %		98 %	Öka	2017
Analys Resultatet redovisas i verksamhetsberättelsen.								
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering				87 %		98 %	Öka	2017
Analys Fullständigt resultat redovisas i verksamhetsberättelsen. I brukarundersökningen avseende boendestöd ligger resultatet på 93%, gruppboendestöd 96%, för HVB och stödboenden på 100%.								
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	98 %			98 %	98	98 %	Öka	2017
Analys Indikatorn mäts ifrån enkätfrågan om vårdnadshavarens upplevelse av diskriminering i stadsdelsnämndens brukarundersökningar för förskolan och för familjedaghem.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram			

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter utgår från mänskliga rättigheter, är fria från diskriminering och alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter bemöts likvärdigt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla som har kontakt med förvaltningens verksamheter bemöts med kunskap och respekt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska i befintliga öppna verksamheter för barn och unga erbjuda mötesplatser/forum särskilt riktade till flickor och hbtq-personer.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar med att uppfylla kommunfullmäktiges mål genom att barnperspektivet uppmärksammas i alla de ärenden där barn direkt eller indirekt berörs. Enheterna inom avdelningen för social omsorg har ett barnperspektiv i all myndighetsutövning som direkt eller indirekt berör barn. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Enheten för ekonomiskt bistånd deltar i stadens arbete med att förstärka barnperspektivet inom verksamheterna. Arbete med att implementera socialförvaltningens stödmaterial kring barnkonsekvensanalyser pågår. Barnkonsekvensanalyser kommer att användas i beslut och bedömningar som starkt påverkar barnen, exempelvis beslut kring boende. Bidragshushåll med barn har i år beviljats extra bistånd för att möjliggöra sommaraktiviteter i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Som tidigare år har föräldrar med barn erbjudits möjlighet till fyra veckors ledighet från arbetssökande aktiviteter under sommaren med hänsyn till barnets bästa.

Barn- och ungdomsenheten har fortsatt sitt arbete med Västernorrlandsmodellen. Modellen innebär att barn som varit aktuella på enheten intervjuas i syfte att ta tillvara på barnets erfarenheter och syn på sin tidigare kontakt med enheten. Barn- och ungdomsenheten har arbetat med resultatet av intervjuerna och erfarenheterna ligger till grund för enhetens vidare utvecklingsarbete vad gäller att förstärka barnperspektivet. Vidare har barn- och ungdomsenheten satsat på att utveckla och förbättra samtalsmetodiken med barn och ungdomar genom att erbjuda socialsekreterare utbildning i barnsamtal samt ungdomssamtal.

Socialekreterargruppen på vuxenenheten har ett pågående arbete med att stärka barnperspektivet och att synliggöra barnen i vuxenutredningarna. Vuxenenheten har använt metoddagar för att diskutera barnperspektivet som motivator för positiva förändringar för den vuxnes situation med beroendeproblematik samt ta fram rutiner för hur eventuell oro kring barn ska hanteras på enheten. Andelen utredningar där barnets perspektiv synliggörs ökar i vuxenutredningar. Enheten utreder även föräldrars eventuella beroendeproblematik på uppdrag av barn- och ungdomsenheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter beaktar barnperspektivet och uppfyller de krav som anges i FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens verksamheter tar tillvara barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barnens synpunkter och behov är synliga i alla beslutsunderlag som berör barn.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avdelningen social omsorgs myndighetsutövande enheter ska se över och vid behov utarbeta rutiner och samverkansformer för att säkerställa att barnets perspektiv och barnperspektivet synliggörs i utredningar och insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
 Socialtjänstens myndighetsutövande enheter uppmärksammar barnperspektivet i alla ärenden som direkt eller indirekt berör barn. För att säkerställa att så sker i alla ärenden får enheterna i uppdrag att i sina tertialrapporter och verksamhetsberättelser redogöra för hur arbetet enligt barnkonventionens intentioner fortgår, vilka rutiner som finns och hur man följer upp att dessa efterlevs.	2017-04-21	2017-12-31	
Analys Enheterna arbetar med att ta fram rutiner för att säkerställa barns delaktighet vid utredningar och uppföljning av insats. Socialförvaltningen har ett pågående arbete med att ta fram stödmaterial för barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor. Under året deltar flera av de myndighetsutövande enheterna aktivt i att lämna synpunkter till socialförvaltningen för att ge så bra förutsättningar som möjligt till ett kvalitativt bra metodstöd.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar med att uppfylla stadens mål genom att samtliga verksamheter arbetar för att uppmärksamma våld i nära relation. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet samt underliggande nämndmål kommer att uppfyllas under året.

Samtliga enheter inom socialtjänst och äldreomsorg har utformat enhetsmål kring att upptäcka och motverka våld i nära relation, vilket medför en ökad medvetenhet och kunskap om relationsvåld och om hur den enskilde kan få stöd i sin situation. Inom de myndighetsutövande enheterna används standardiserade bedömningsinstrument och utredningsstöd som Initial bedömning vid nybesök rörande ekonomiskt bistånd och ASI i missbruksutredningar. Dessa instrument innehåller frågor om våldsutsatthet och kompletteras vid behov med materialet FREDA-kortfrågor. Medarbetarna deltar i utbildningar rörande våld i nära relation och specialistteamet för våld i nära relation används som kunskapsbas.

Samtliga som har vänt sig till förvaltningen med anledning av våld i nära relation har erbjudits att få träffa socialsekreterare i teamet mot våld i nära relation för utredning av våldet och bedömning av insats utifrån våldet. Vid behov har insats beviljats i form av skyddat boende och/eller insats i form av kontakt med stödperson i teamet. För våldsutövande har möjlighet till förändringsarbete erbjudits i form av samtal om våld där ansvar för våld samt alternativ till våld tas upp.

Barn- och ungdomsenheten rådgör med Barnahus för planering och bedömning när det gäller ärenden där det förekommer våld. Barn och ungdomar som upplevt eller bevittnat våld har erbjudits stöd bland annat i form av Trappansamtal.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation						80 %	Tas fram av nämnden	2017
Analys								
Förutsättningar för att målet ska kunna nås är att staden erbjuder utbildningsplatser i tillräcklig omfattning och att utbildningen är av god kvalitet.								
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper						80 %	Tas fram av nämnden	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys Förutsättningarna för att nämnden ska kunna nå målet är att staden erbjuder utbildningsplatser i tillräcklig omfattning under 2017.								
  	Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten			96 st		100 st	tas fram av nämnden	2017
Analys Under 2017 har hittills 63 personer (59 kvinnor och fyra män) haft kontakt med förvaltningen rörande behov av stöd eller andra insatser i samband med våld i nära relationer. Av dessa har 17 personer (16 kvinnor och en man) placerats i skyddat eller annat boende. Av dessa hade 11 personer ett eller flera barn med sig i placeringen.								

Nämndmål:

Hägersten-Liljeholmen är ett stadsdelsområde där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Våldsutsatta personer som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter får stöd och skydd utifrån sina behov. Den våldsutsatta möter medarbetare i nämndens verksamheter som har kompetens att uppmärksamma situationen och ge rätt vägledning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Äldreomsorgens medarbetare ska genomföra webbutbildningen Våld i nära relationer bland äldre.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Hittills har äldreomsorgens biståndshandläggare genomfört webbutbildningen Våld i nära relation som tagits fram av i NCK (Nationellt centrum för kvinnofrid), länsstyrelsen och Socialstyrelsen.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att erbjuda individuellt anpassade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning. Utförarenheterna inom funktionsnedsättningsområdet bedriver ett aktivt utvecklingsarbete kring att öka brukarnas delaktighet och självständighet. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet samt underliggande nämndmål kommer att uppfyllas under året.

Antalet personer som ansöker om insatser med anledning av funktionsnedsättning fortsätter att öka, hittills i år har antalet ärendemängden på beställarenheten funktionsnedsättning ökat med drygt 4 %. Ökningen av ärenden rör främst funktionsnedsättning vuxna och funktionsnedsättning barn.

Utförarverksamheterna inom funktionsnedsättningsområdet medverkar i EU-projektet DigIT. Projektet syftar till att skapa bättre förutsättningar för delaktighet och medbestämmande med hjälp av digital teknik. Verksamheterna har utsett DigIT-ombud som fungerar som förmedlare i personalgrupperna och stödjer användandet av olika digitala kommunikationshjälpmedel. Inköp av iPads har under perioden fortsatt och många av verksamheterna kan nu erbjuda brukarna tillgång till iPads som syftar till att fungera som skriv- och rösthjälpmedel samt möjlighet att använda olika appar som kognitiva hjälpmedel. Dagliga verksamheten Glasade gången deltar i projektet Picture My Life som har tagit fram en digital dagbok för brukarna.

Gröndals servicebostad driver i samarbete med Sveriges Konsumenter ett projekt som undersöker vilka utmaningar personer med kognitiva funktionsnedsättningar kan möta i handeln. Målet med projektet är att brukarna ska bli säkrare som konsument genom ökad medvetenhet om sina rättigheter. Inom ramen för projektet har brukarna deltagit i framtagandet av ett magasin, Konsument Guiden, som syftar till att fungera som ett stöd för att personer med kognitiva funktionsnedsättningar med tips och råd på hur en kan bli en trygg, medveten och självständig konsument.

Vidare har utförarverksamheterna ett ökat fokus på att erbjuda brukarna fritids- och kulturaktiviteter särskilt vad gäller hälsofrämjande aktiviteter. Verksamheterna arbetar med att motivera brukarna till ett mer hälsosamt liv genom bra kost och fysisk aktivitet. Ett gott exempel på verksamheternas arbete med att främja hälsa är den Peer-support som har anställts vid sysselsättningsverksamheterna. Peer-support är en resursperson som har egen erfarenhet av psykisk ohälsa och resursen syftar till att ge stöd till brukarna i deras återhämtningsprocess och vara en god förebild i att det går att komma vidare och leva ett bra liv trots erfarenhet av psykisk ohälsa.

Gruppbestäderna har fortsatt sitt arbete med studiecirkel kring boken "Mellan makt och hjälp" för att ytterligare öka brukarnas delaktighet, makt och självständighet. För att lärdomarna från studiecirkelarna ska komma brukarna till gagn pågår en kartläggning av brukarnas egen upplevelse och önskemål om sitt stöd. Under året ska alla brukare tillsammans med personal ha utformat en individuell beskrivning av hur hen vill att stödet ska utföras.

Vidare bidrar stadsdelsnämnden till målet genom att information på stockholm.se och jämför service är aktuell, tydlig och tillgänglig för olika målgrupper.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med de prioriterade kommunikationskanalerna och deltar i relevanta möten för att nå målet. Information på jämför service, webb och intranät ska uppdateras kontinuerligt. Facebook bidrar numera till en ökad informationsspridning. Enheten arbetar aktivt för att förbättra tillgängligheten och den interna kommunikationen i samarbete med SLK.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				88 %		90 %	89 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Utfall redovisas i verksamhetsberättelse utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås likt föregående år. Förvaltningens utförarenheter arbetar aktivt med bemötandefrågor.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				79 %		80 %	77 %	2017
Analys								
Utfall redovisas i verksamhetsberättelse utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås. Förvaltningens utförarenheter har ett medvetet och framgångsrikt utvecklingsarbete som syftar till att öka brukarnas delaktighet, bland annat genom delaktighetmodellen.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				69 %		60 %	tas fram av nämnden	2017
Analys								
Utfall redovisas i verksamhetsberättelse utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås.								
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner				78 %		79 %	79 %	2017
Analys								
Utfall redovisas i verksamhetsberättelsen. Förvaltningen har höjt ambitionsnivån vad gäller årsmålet för indikatorn från 65 % till 79 %. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås. Utförarverksamheterna har ett aktivt utvecklingsarbete vad gäller delaktighet samt arbetar för att anpassa arbetssättet i framtagnandet av genomförandeplaner utifrån den enskildes förutsättningar, bland annat genom att använda digitala hjälpmedel och bildstöd.								
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				77 %		83 %	tas fram av nämnden	2017
Analys								
Utfall redovisas i verksamhetsberättelse utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningens årsmål uppnåddes inte under föregående år. Indikatorn bygger på en fråga om den enskilde har det stöd och hjälpmedel hen behöver i min bostad. Gruppboendena arbetar aktivt med att utveckla digitala kommunikationshjälpmedel.								
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och				88 %		91 %	91 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
service till personer med funktionsnedsättning)								
Analys	Utfall redovisas i verksamhetsberättelse utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås. Trygghetsfrågor hanteras inom delaktighetsmodellen för att verksamheterna ska kunna identifiera förbättringsområden.							
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				88 %		90 %	87%	2017
Analys	Utfall redovisas i verksamhetsberättelse utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås.							
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				95 %		90 %	90 %	2017
Analys	Utfall redovisas i verksamhetsberättelsen utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås. Förvaltningen har inga korttidsboenden i egen regi.							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				89 %		87 %	87 %	2017
Analys	Utfall redovisas i verksamhetsberättelsen utifrån resultatet i den årliga brukarundersökningen. Förvaltningen bedömer att årsmålet kommer att uppnås likt föregående år.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kommunikation och information är planerad, medveten, effektiv och tillgänglig för alla

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter ska öka.

Andelen medarbetare som har tillgång till den information de behöver för arbetet ska öka.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Information på jämför service, webb och intranät ska uppdateras kontinuerligt samt ses över en till två gånger per år.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv och deltar på lika villkor i samhället

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Personer med funktionsnedsättning som beviljas stödinsatser av socialtjänsten ska vara nöjda med den insats som beviljats samt uppleva att de kan påverka utformningen av insatsen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Bedriva verksamhet på eftermiddags/kvällstid för ungdomar 13-17 år med funktionsnedsättning.	2015-01-01	2017-12-31	
Analys Verksamheten har bedrivits under året enligt plan och kommer även att fortgå under höstterminen.			
 Förvaltningen ska initiera en brukarstyrd tillgänglighetsinventering med syfte att ta reda på hur väl socialtjänsten är tillgänglig för olika typer av funktionsnedsättningar.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Planering av aktiviteten har påbörjats.			
 Förvaltningens socialtjänst ska medverka i utvecklingen av ett digitalt kommunikationsstöd för barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning. Kommunikationsstödet ska ge barnen större möjligheter att påverka och göra sin röst hörd i utrednings- och uppföljningssamtal.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Beställarenheten funktionsnedsättning deltar aktivt i projektet digitalt kommunikationsstöd. Enhetschef deltar i projektets ledningsgrupp och medarbetare deltar i projektets arbetsgrupp.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom ett långsiktigt arbete för att öka invånarnas inflytande. Stadsdelsförvaltningen har arbetat vidare utifrån det lokala utvecklingsprogrammet (LUP) med fokus på ungas välmående. Inom ramen för detta kommer stadsdelsnämndens öppna fritidsverksamhet utveckla tydligare kopplingar mellan ungdoms- och preventionsarbetet, tydligare målstyrning och användning av kunskapsbaserade metoder.

Detta beskrevs mer utförligt i anmälningsärendet Ung fritid som togs upp på stadsdelsnämndens sammanträde den 20 april. Inom ramen för detta ska stadsdelsförvaltningen göra insatser för att stärka kontakterna med föreningsliv och civilsamhälle, i syfte att alla unga ska ha tillgång till en meningsfull fritid i stadsdelsområdet. Arbetet inleddes med ett dialogmöte i Open Space-format under maj månad. Under sommaren har stadsdelsförvaltningen arrangerat nya typer av aktiviteter för barn och ungdomar, i syfte att bidra till att metodutvecklingen inom fritidsområdet. Detta har skett i samarbete med lokala föreningar och kulturaktörer. Förvaltningen har även deltagit i sommarjobbprojektet #SthlmOp, där ungdomar under handledning av reklambyråer fått arbeta fram idéer om aktiviteter för unga i området, och dessutom utforma strategier för hur aktiviteterna kan marknadsföras. För mer information om utvecklingen av fritidsverksamheter se kommunfullmäktiges mål 1.5.

Hägersten-Liljeholmen har tillsammans med Älvsjö stadsdelsförvaltning bedrivit ett projekt för att testa digitala verktyg för ungas inflytande. Inom ramen för projektet har fokusgrupper genomförts på högstadie- och gymnasieskolor i Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen. Projektet finns sammanställt i en slutrapport som visar på att de unga som deltagit i projektet ställer sig positiva att använda sig av digitala inflytande verktyg för att tycka till, men att det i så fall är viktigt att verktyget innehåller annan information som är relevant för unga, exempelvis vad som händer i stadsdelsområdet. En slutsats utifrån rapporten är om ett digitalt verktyg ska tas fram är det viktigt att detta sker gemensamt inom hela Stockholms stad, då de frågor unga vill tycka till i berör flera nämnder.

För att stärka kontakten mellan invånare och förtroendevalda ska politikerträffar och dialoger genomföras under året. Den första träffen skedde i Liljeholmen den 13 maj, tillsammans med lokalpolisen i Skärholmen på temat trygghetsfrågor. Information om stadsdelsnämnden och hur man kan påverka har även spridits i demokratirutan i månadsannonserna och via stadsdelsförvaltningens facebookside. Facebooksidan är en viktig kanal för informationsspridning och dialog med invånare i stadsdelsområdet. Sidan hade i slutet av augusti 966 fasta följare. Via delningar och riktade inlägg kan dock fler nås och inlägg styras mot utvalda målgrupper, vilket tex har prövats för att inhämta synpunkter inför en lekplatsupprustning från personer i det geografiska området nära lekplatsen.

Fältassistenter har arbetat med att sprida projekten Respekt och självrespekt, om normer och sexualitet, och YOLO, alkohol, tobak och drogförebyggande, i stadsdelsområdets skolor. Under våren genomfördes en eftermiddagsverksamhet för nyanlända ungdomar, där en poet från Fruängen engagerades för att hålla i en textskrivarworkshop med ungdomarna. De fick beskriva sina erfarenheter i form av poesi, spoken word eller rap och på det sättet delge sin historia för andra.

Olika former för brukarinflytande och delaktighet finns i nämndens verksamheter, däribland samverkansforum med föräldrar och råden knutna till stadsdelsnämnden, se kommunfullmäktiges mål 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.7 och 4.4.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltning i det område där de bor							Fastställt 2017	2017
Analys Inga värden rapporteras i tertialrapport 2.								
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö							Fastställt 2017	2017
Analys Inga värden rapporteras i tertialrapport 2.								
 Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer							Fastställt 2017	2017
Analys Inga värden rapporteras i tertialrapport 2.								

Nämndmål:

Invånare är delaktiga och har möjlighet att påverka

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel invånare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor ökar och andel brukare som upplever delaktighet i nämndens verksamheter ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stärk kontakter med det lokala civilsamhället.	2017-01-01	2017-12-31	
 Undersök valdeltagande i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Utveckla dialogen med medborgarna via Tyck till-appen och synpunktsportalen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Öka invånarens möjlighet att komma i kontakt med de förtroendevalda.	2017-01-01	2017-12-31	
 Öka ungas möjligheter till inflytande och delaktighet i nämndens verksamhetsområde	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

En stor del av stadsdelsnämndens inköp har gått genom centralt och gemensamt upphandlade

ramavtal där krav ställts för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar stad. Stadens program för upphandling och inköp följs. Vid upphandlingar har relevanta krav ställts på bemanning, kompetens samt arbetsvillkor för de anställda. Införandet av e-handel har uppmärksammat vikten av avtalstrohet och har under året ytterligare ökat den.

I samband med att avtal löper ut har nämnden i god tid haft möjlighet att ta ställning till om verksamheten ska upphandlas på nytt eller om verksamheten ska återtas i egen regi.

Alla upphandlingar görs i enlighet med stadens regler för upphandling. Där framgår de krav som kan ställas för att bidra till en social, miljömässig och ekonomisk hållbar utveckling.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	55 %			52 %	60 %	60 %	Tas fram av nämnden	Tertial 2 2017
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram						100 %	80%	2017

Nämndmål:

Vid offentliga upphandlingar ställer stadsdelsnämnden krav som bidrar till social, miljömässig och ekonomisk hållbar utveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Tydliga krav i förfrågningsunderlag och avtal. Systematiska avtalsuppföljningar. Ökad andel elektroniska inköp.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta aktivt för att öka andelen elektroniska inköp	2017-01-01	2017-12-31	
 Genomföra systematiska avtalsuppföljningar	2017-01-01	2017-12-31	

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

Netto (mnkr)	Utfall per augusti	Budget	Prognos	Avvikelse budget prognos	Prest-förändr.	Avvikelse budget efter prestförändr
Nämnd- och förvaltningsadministration	33,9	48,8	48,7	0,1	0,0	0,1
Individ- och familjeomsorg	106,6	145,3	167,8	-22,5	0,0	-22,5
<i>varav socialpsykiatri</i>	33,0	47,0	47,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	7,3	12,9	12,9	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	5,5	7,8	8,3	-0,5	0,0	-0,5
Internräntor	0,5	0,6	0,7	-0,1	0,0	-0,1
Förskoleverksamhet	433,7	655,4	651,7	3,7	-5,2	-1,5
Äldreomsorg	386,1	570,6	580,5	-9,9	0,0	-9,9
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	211,3	311,1	313,3	-2,2	9,0	6,8
Verksamhet för barn, kultur och fritid	13,3	28,3	28,3	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsåtgärder	6,6	10,1	10,1	0,0	0,0	0,0
Ekonomiskt bistånd	37,2	62,4	58,0	4,4	0,0	4,4
<i>varav handläggning</i>	10,5	15,5	16,4	-0,9	0,0	-0,9
Övrig verksamhet	0,0	15,0	0,0	15,0	0,0	15,0
Summa SDN	1 241,9	1 868,3	1 880,3	-12,0	3,8	-8,2
Beräknade budgetjusteringar						0,7
Förändring av fond (- ökning, + minskning)						7,5
Summa SDN efter beräknade budgetjusteringar och resultatdispositioner						0,0

Prognosen visar ett underskott på 8,2 mnkr före resultatdispositioner och budgetjusteringar. Efter resultatdispositioner och budgetjusteringar redovisas ingen avvikelse mot budget. Underskott finns inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Prognosen för nämnd- och förvaltningsadministration visar ett överskott med 0,1 mnkr jämfört med budget.

Individ- och familjeomsorg

Prognosen för individ- och familjeomsorgen visar ett underskott med 22,5 mnkr jämfört med budget. Underskottet återfinns främst inom barn- och ungdom och vuxenomsorgen.

Barn- och ungdomsenheten visar ett underskott på 17,5 mnkr vilket är oförändrat jämfört med föregående prognos. Underskottet förklaras huvudsakligen av höga kostnader för personal och köpt vård. Arbete pågår för att minska kostsamma placeringar. En organisationsförändring från september, har gjorts inom enheten. Flera anställda har slutat och under nyrekryteringstiden kommer konsulttjänster att behöva köpas.

Vuxenomsorgen visar ett underskott på 5,0 mnkr, vilket är oförändrat jämfört med föregående prognos. Underskottet beror på höga kostnader för boende samt att ramavtalet för köp av vårdplatser innebär en kostnadsökning med 20-30 procent jämfört med tidigare ramavtal.

Socialpsykiatrin visar ingen avvikelse jämfört med budget.

Stadsmiljöverksamhet

Prognosen visar ingen avvikelse mot budget. Nämnden begär budgetjustering med 0,1 mnkr för ersättning för arbete med fattiga EU-medborgare i samband med avhysningar.

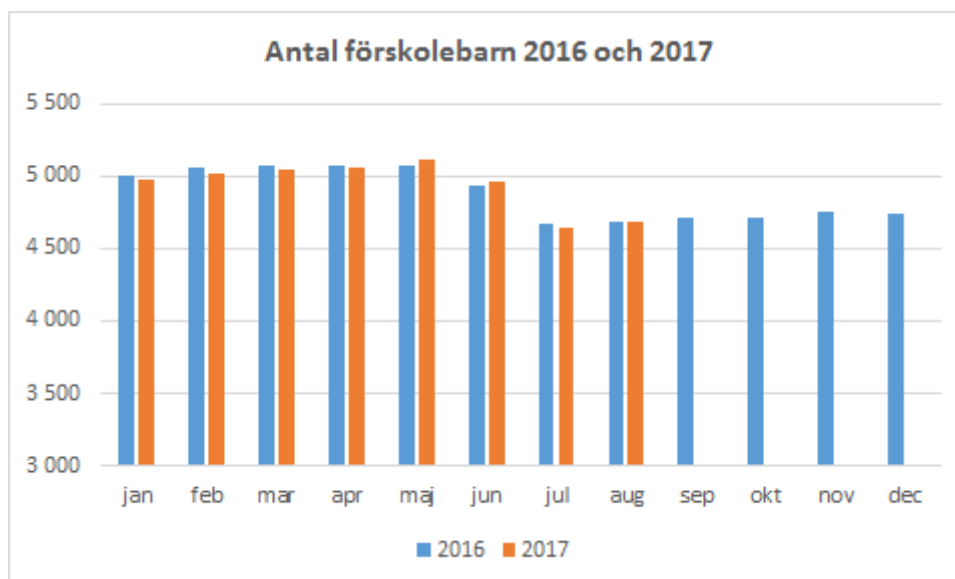
Kapitalkostnader

Prognosen för 2017 visar på ett underskott för avskrivningar om 0,5 mnkr och ett underskott för internräntor om 0,1 mnkr. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 0,5 mnkr för ökade kostnader för avskrivningar och 0,1 mnkr för ökade kostnader för internräntor.

Förskoleverksamhet

Förskoleverksamheten visar före resultatdispositioner ett underskott på 1,5 mnkr, jämfört med budget. Underskottet beror på att verksamhetens resultatenheter prognostiserar underskott. Resultatenheternas underskott prognostiseras till 7,7 mnkr. Barnantalet i stadsdelsområdet har minskat, vilket ger mindre intäkter samtidigt som det inte varit möjligt att anpassa personalantalet i samma takt. Det är i nuläget en överetablering av förskolor, då flera förskolor inte har fulla barngrupper och heller inga barn i kö. Barntappet från maj till juli år var 62 barn fler än förra året. Inom sydvästra och norra området har antalet avdelningar reducerats och organisationsförändringar har gjorts. Trots det har en del förskolor tomma platser. En annan orsak till det till ekonomiska läget är att det socioekonomiska bidraget inte är tillräckligt för att täcka förskolornas motsvarande kostnader.

Efter resultatdispositioner, det vill säga när resultatenheterna tagit med sitt negativa resultat till 2018, visar verksamheten ett överskott på 6,2 mnkr. Överskottet beror på att kostnader för lokaler beräknas bli lägre än budgeterat. Barnomsorgsgarantin har uppfyllts under perioden.

Äldreomsorg

Prognosen visar ett underskott med 9,9 mnkr jämfört med budget före resultatöverföringar vilket är oförändrat i jämförelse med föregående månad. Efter resultatdispositioner med 0,7 mnkr redovisas ett underskott med 9,2 mnkr.

Beställarsidan visar ett överskott med 2,6 mnkr mot budget vilket är en förbättring i jämförelse med föregående månad. En minskning av antalet månadsplaceringar har skett inom vård- och omsorgsboenden i början av året och trenden har fortsatt även under årets andra tertial. Föregående år låg genomsnittet för antalet månadsplaceringar på 500 medan det genomsnittliga antalet hittills i år är 476 månadsplaceringar.

Antal placeringar beställarenheten	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Månadsplatser vård- och omsorgsboenden	486	485	479	471	468	470	474	470				

Underskottet inom utförarsidan har ökat något i jämförelse med föregående månad och då främst på inom hemtjänsten. Hemtjänsten har genomfört en omorganisationen tidigare i år vilken trots fortsatt underskott gett resultat, genom ökade intäkter och minskade personalkostnader. Hemtjänstgruppen som är stationerad i Liljeholmen kommer under tidig höst att byta lokal vilket innebär en kostnadsminskning för enheten.

Axelsbergs vård- och omsorgsboende går med fortsatt stort underskott även om vissa förbättringar genomfördes föregående år som minskat underskottet. Fler korttidsplatser omvandlades till platser för somatisk inriktning på grund av ett stort antal tomma lägenheter på korttidsboendet, förändringen har gjort att färre lägenheter står tomma vilket har ökat intäkterna. Dagverksamheten flyttades under slutet av förra året till Solkatten vilket leder till minskade kostnader detta år. Dagverksamhetens lokal i Axelsbergs vård- och omsorgsboende kommer under hösten att hyras ut till Liljeholmens hemtjänst, vilket leder till en kostnadsminskning för boendet. Underskottet inom Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende är oförändrat, de tomma lägenheterna innebär ett stort intäktsbortfall för enheten. Boendet har under föregående år haft många tomma lägenheter varför beslut togs att stänga en avdelning med 16 platser, förändringen slutfördes i mars 2017. En försämring har skett inom Fruängsgårdens servicehus på grund av att antalet tomma lägenheter har ökat.

Antal tomma lägenheter per månad	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Axelsbergs vård- och omsorgsboende	2,7	0,5	1,0	1,5	3,5	6,5	5,8	4,5				
Axgården	4,0	3,0	5,0	2,0	2,0	3,0	1,0	3,0				
Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende (varav 16 lägenheter är en stängd avdelning)	15,0	17,5	24,0	24,0	18,0	19,0	19,5	19,0				
Trekantens servicehus	6,0	8,0	9,0	8,0	5,0	5,0	8,0	8,0				

Antal tomma lägenheter per månad	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Fruängsgårdens servicehus	21,0	18,0	20,0	25,0	25,0	25,0	27,0	27,0				

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Prognosen visar före resultatdispositioner ett överskott på 6,8 mnkr och 5,9 mnkr efter resultatdispositioner. Överskottet finns främst inom utförarsidan och beror till stor del på att intäkter från försäljning av platser genererar ett överskott.

Beställarenheten inom funktionsnedsättning visar ett underskott på 2,0 mnkr jämfört med budget. Underskottet beror på de kraftigt ökade kostnaderna för persontransporter. Kostnaderna för persontransporter har ökat med 6,2 mnkr jämfört med motsvarande period förra året. Kostnaderna för persontransporter prognostiseras till 15,0 mnkr för hela 2017. Det är en beräknad ökning av kostnaderna med knappt 10,0 mnkr jämfört med 2016 års kostnader som var 5,3 mnkr.

Tabellen nedan visar antal placeringar där prestationsersättning utgår samt antalet unika personer.

Antal	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Placeringar	495	492	508	504	499	501	507	524				
Unika personer	333	331	342	337	335	341	341	354				

Barn, kultur och fritid

Prognosen för barn, kultur och fritid visar ingen avvikelse mot budget, vilket är oförändrat i jämförelse med föregående månad.

I verksamhet för barn, kultur och fritid ingår verksamheter för barn- och ungdom (avdelningen för social omsorg), kolloverksamhet (förskoleavdelningen), kultur- och föreningsbidrag (administrativa avdelningen) samt demokratimedel.

Demokrati- och utvecklingsarbete

Demokrati- och utvecklingsarbete 2017 (kr)	Budget	Bokfört t o m augusti	Prognos sep-dec
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	400 000	15 000	385 000
Kompetensutveckling gällande jämställdhetsintegrering och normkritik.			
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	400 000	245 946	360 100
Informationsinsatser och kompetensutveckling samt fritidsaktiviteter för unga med funktionsnedsättning.			

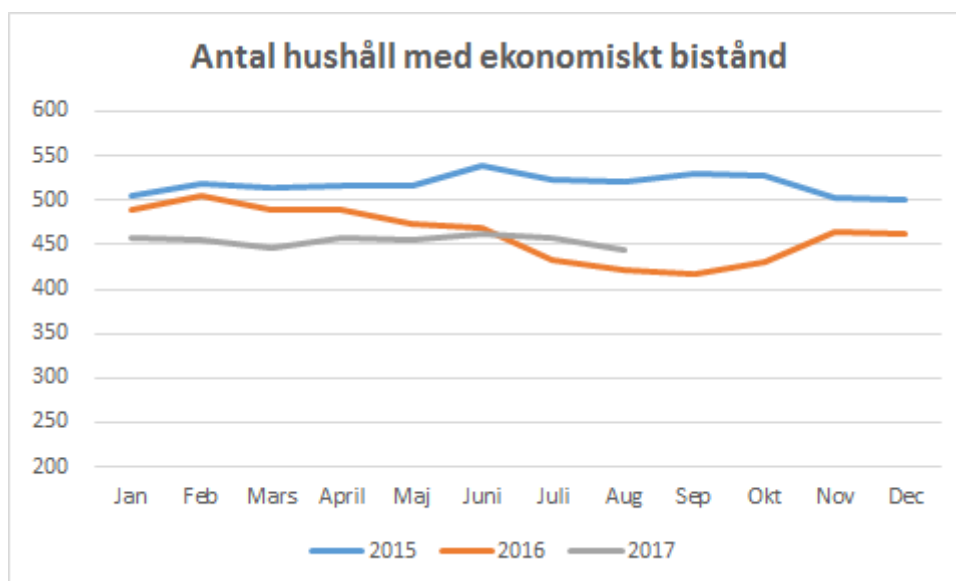
Demokrati- och utvecklingsarbete 2017 (kr)	Budget	Bokfört t o m augusti	Prognos sep-dec
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	100 000	0	100 000
Kompetensutveckling			
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	100 000	0	100 000
Arbete med att tillgängliggöra information för olika målgrupper.			
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande	1 200 000	490 933	1 254 900
Arbete med implementering av lokalt utvecklingsprogram, stärka invånarnas kontakter med politiker, stärka ungas inflytande och stärka kontakter med civilsamhället.			
<i>Varav löner</i>	<i>700 000</i>	<i>354 000</i>	<i>346 000</i>
Summa	2 200 000	751 879	2 200 000

Arbetsmarknadsåtgärder

Prognosen för arbetsmarknadsåtgärder visar ingen avvikelse mot budget.

Ekonomiskt bistånd

Prognosen för ekonomiskt bistånd visar ett överskott på 4,4 mnkr vilket är oförändrat jämfört med föregående prognos. Överskottet beror huvudsakligen på ökade intäkter.

Resultatenheter

Inom stadsdelsnämnden finns elva resultatenheter, tre inom förskolan, en inom äldreomsorg samt sju inom social omsorg, se bilaga 1. Ett sammantaget överskott om 23,2 mnkr fördes över från 2016. För årets resultat redovisar resultatenheterna ett underskott med 7,5 mnkr och totalt så beräknas 15,7 mnkr att föras över till 2018. I bilaga 1 redovisas respektive resultatenhets beräknade resultat.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år. Överföringen får som mest motsvara 5 % av bruttobudgeten innevarande år. Resultatfondens ackumulerade överförda överskott får maximalt motsvara 10 % av bruttobudgeten. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Överskott får ackumuleras och föras över under flera år. Underskott ska täckas senast under nästkommande år, annars ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslutet.

Mnkr	Resultatöverföring från 2016	Resultat 2017	Resultatöverföring till 2018
Förskoleverksamhet	9,2	-7,7	1,5
Äldreomsorg	1,5	-0,7	0,8
Social Omsorg	12,5	0,9	13,4
Summa	23,2	-7,5	15,7

Förskolans resultatenheter prognostiserar ett underskott med 7,7 mnkr. Resultatenheterna förde över ett ackumulerat överskott från 2016 med 9,2 mnkr, vilket innebär att 1,5 mnkr förs över till 2018.

Äldreomsorgens resultatenhet har ett överskott med 1,5 mnkr som fördes över från 2016. Resultatenheten prognostiserar för 2017 ett underskott med 0,7 mnkr så totalt beräknas 0,8 mnkr att föras över till 2018.

Social omsorgs resultatenheter har ett överskott med 12,5 mnkr från 2016. Resultatenheterna prognostiserar för 2017 ett överskott med 0,9 mnkr så totalt beräknas 13,4 mnkr att föras över till 2018.

Investeringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2017 tilldelats 29,8 mnkr för investeringar samt 1,1 mnkr som avser ombudgetering från 2016 (0,5 mnkr klimatinvesteringar och 0,6 mnkr som avser tillgänglighetsinvesteringar). Investeringsmedlen fördelas enligt nedan:

Mnkr	Budget 2017	Prognos T1	Prognos T2
Parkinvesteringar			
Aspuddsparken	0,0	1,3	1,3
Svandammsparken	3,5	3,5	3,5
Reinvesteringar i parker	3,5	3,5	3,5
Övrigt	7,5	8,8	6,2
Klimatinvesteringar	14,2	14,2	14,2
Inventarier och maskiner	8,6	8,6	11,6

Mnkr	Budget 2017	Prognos T1	Prognos T2
Summa	37,3	39,9	40,3

Parkinvesteringar

Förskolan Paletten har sin gård som markupplåtelse på parkmark. Gården förlades i ett område som är ekologiskt känsligt och planerades därför som en gård på naturmark. Användandet av naturmarken som förskolegård har orsakat stora förslitningsskador på marken och på de träd som står där. Trädens rötter har blivit hårt åtgångna av att trampas på och flera av träden håller på att dö eller riskerar att dö. Det kommer därför att göras två åtgärder, fälla de träd som inte kommer att överleva och de träd som kan överleva behöver få marken kring rötterna uppluckrad samt att marken kommer att anläggas på ett sätt som bättre tål förslitningen av förskolebarnen

Aspuddsparken har genomgått en större upprustning. Upprustningen var planerad att avslutas under 2016, men det kraftiga snöfallet i början av november gjorde att arbetet stannade av. De slutliga åtgärderna genomfördes under våren 2017.

En upprustning av Stapelbädden kommer att göras under hösten samt ytterligare trädvårdsinsatser utöver det som ingår i ramavtalet. En översyn av samtliga parkbänkar i stadsdelsområdet pågår och alla parkbänkar i stadsdelen Fruängen är utbytta.

Klimatinvesteringar

Budgeterade medel för klimatinvesteringar på 14,2 mnkr kommer att användas för ledbelysning och vitvaror på förskolorna, åtgärder för insamling av matavfall, ledbelysning i parker samt för att byta ut vanliga papperskorgar mot så kallade Big Belly.

Inventarier och maskiner

Stadsdelsnämndens budget för inventarier och maskiner är 8,6 mnkr. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering för inventarier och maskiner med 3,0 mnkr för utrustning av nya förskoleavdelningar och hyresanpassningar.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Betydande projekt som inte är investeringar

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Omslutningsförändringar

Stadsdelsnämnden redovisar omslutningsförändringar med 35,3 mnkr enligt nedan.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration		
Försäljning av till andra SDN och kommuner	0,6	-0,6
Förskoleverksamhet		
Försäljning av till andra SDN och kommuner	4,5	-4,5
Kompetensutvecklingsatsning	3,2	-3,2

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Äldreomsorg		
Försäljning av till andra SDN och kommuner	21,2	-21,2
Kompetensutvecklingsatsning	0,8	-0,8
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning		
Kompetensutvecklingsatsning	4,4	-4,4
Kultur- och fritidsverksamhet		
Föräldraavgifter för sommarkollo	0,6	-0,6
Summa	35,3	-35,3

Budgetjusteringar

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning föreslår att stadsdelsnämnden ansöker om följande budgetjusteringar:

Driftbudget

Budgetjustering med 0,5 mnkr för ökade kostnader för avskrivningar och 0,1 mnkr för ökade kostnader för internräntor. Se tabell nedan.

Budgetjusteringar kapitalkostnader	Budget	Bokfört augusti	Prognos	Budgetjusteringar	Avvikelse
Avskrivningar	7,8	5,5	8,3	0,5	0,0
Internränta	0,6	0,5	0,7	0,1	0,0
Totalt	8,4	6,0	9,0	0,6	0,0

Budgetjustering med 0,1 mnkr för åtgärder för att stärka stadens arbete med utsatta EU-medborgare i samband med avhysningar.

Investeringsbudget

Budgetjustering med 3,0 mnkr för ökad investeringsbudget avseende inventarier och maskiner i huvudsak för utrustning av nya förskoleavdelningar.

Medel för lokaländamål

För 2017 utgår ett bidrag för lokaler inom förskolan med hög hyra. Bidraget utgår med 80 procent av den del av hyran som ligger mellan 1 700 kr - 2 500 kr/kvm och 40 procent för den del av hyran som överskrider 2 500 kr/kvm. Bidraget fördelas via budgetjustering. För 2017 beräknar Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd erhålla cirka 14 mnkr i bidrag för höga hyror inom förskolan.

Analys av balansräkning

Balansomslutningen har ökat med 63,3 mnkr sedan 2016 års tertialbokslut till 372,3 mnkr.

Anläggningstillgångarna har ökat med 11,8 mnkr där ökningen avser maskiner och inventarier.

Omsättningstillgångarna har ökat med 51,4 mnkr där fordringar hos migrationsverket ökat med 2,9 mnkr. Den största ökningen avser upplupna intäkter för ensamkommande

flyktingbarn. Periodiserat bidrag har bokförts med totalt 108,3 mnkr från både Migrationsverket och Socialförvaltningen. De upplupna intäkterna som redovisas i tertialbokslut 2 har periodiserats från 2015 till 2017.

På skuldsidan har kortfristiga skulder minskat med 5,0 mnkr. Leverantörsskulderna har minskat med 3,4 mnkr jämfört med 2016 och avser externa leverantörer. Minskningen består av inkomna hyror samt entreprenader som återgått i egen regi. Upplupna löner och sociala avgifter har minskat med 0,8 mnkr på grund av retroaktiva löner för kommunals medlemmar som fanns med 2016. Förutbetalda intäkter har minskat beroende på intäkter för projekt som förbrukats. Upplupna kostnader har endast ökat med 0,8 mnkr av totalt 55,5 mnkr jämfört med 2016.

Synpunkter och klagomål

Förskola

Förskolorna har hanterat de flesta synpunkter, klagomål och förslag, främst på respektive enhet för att snabbt åtgärda eventuella brister. Det är viktigt att frågor som berör förskolorna hanterats lokalt inom enheten. På så sätt har eventuella fel och brister kunnat hanteras snabbt och rutiner justerats. Skriftliga synpunkter diarieförs. Nya rutiner för anmälning om kränkningar har utformats under perioden och kommer hädanefter tydligt att särredovisas.

Totalt har 17 ärenden diarieförts som synpunkter/klagomål. Fyra ärende har utretts som kränkning. Övriga ärenden har bland annat gällt synpunkter på verksamheten, jul- och sommar stängning, utemiljön, barngruppens storlek, modersmålsundervisning.

Social omsorg

Under året har det hittills inkommit 20 skriftliga klagomål rörande enskilda ärenden vid avdelningen för social omsorg. Av dessa klagomål rör 14 myndighetsutövning varav åtta från rör barn- och ungdomsenheten, fyra rör beställarenheten funktionsnedsättning och en rör enheten för ekonomiskt bistånd. Fyra klagomål rör bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Klagomålen har hanterats vid respektive enhet. Avdelningen har även sex inkomna muntliga klagomål från enskild person mottagits och dokumenterats av handläggare eller chef. Dessa rör enbart myndighetsutövning. Vidare har fyra synpunkter samt förbättringsförslag inkommit avseende verksamheter vid social omsorg samt ett skadeståndskrav rörande ett enskilt ärende.

Fem rapporter enligt lex Sarah från verksamheter i egen regi och en information om rapportering enligt lex Sarah från privat utförare har inkommit under året. Samtliga rapporter har rört utförarverksamheter inom funktionshinderområdet. Av de inkomna rapporterna har en beslutats att inte inleda utredning enligt lex Sarah. Samtliga utredningar och beslut gällande missförhållanden enligt lex Sarah har anmälts till nämndens sociala delegation. Ett beslut avseende anmälan om allvarligt missförhållande enligt lex Sarah till Inspektionen för vård och omsorg har inkommit. IVO beslutade att avsluta ärendet utan att vidta några åtgärder.

Under perioden har det hittills inkommit fyra beslut från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om annan kommuns begäran om överflyttning av ärende. IVO beslutade i dessa ärenden att avslå den andra kommunens begäran om överflyttning.

Samhällsplanering

Hittills har 608 synpunkter i form av beröm, felanmälan, fråga, idé och klagomål registrerats

från invånare inom stadsdelsområdet. Synpunkter registreras via stadens ärendehanteringssystem Synpunktsportalen samt den tillkopplade appen Tyck till. Systemet möjliggör för invånare att direkt via nätet rapportera in synpunkter av olika slag och det bidrar till att inkomna ärenden besvaras och åtgärdas snabbare då rätt tjänsteman genast kan ta del av ärendet. Inkomna synpunkter handlar ofta om frågor kring nedskräpning, snöröjning och önskemål om åtgärder i parker.

När inkomna synpunkter berör andra förvaltningar i staden vidarebefordras de omgående. Synpunkter som berör investeringar genomförs utifrån tillgängliga resurser. Avdelningen strävar alltid efter att besvara och åtgärda inkomna synpunkter så snart som möjligt. Synpunktsportalen är ett viktigt verktyg i detta arbete.

Äldreomsorg

Hittills i år har tio synpunkter på äldreomsorgen inkommit och registrerats. Två synpunkter har gällt beställarenheten äldre, om utbyte av biståndshandläggare samt formulering av avgiftsbeslut. Fyra klagomål har handlat om hemtjänstens insatser, ett om installation av larm samt ett om Trygghetsjourens nyckelhantering. Bostadsrättsförening har inkommit med synpunkter på flera hemtjänstutförares hantering av sopor. Ett klagomål på insatsen korttidsboende.

Vidare har ett klagomål inkommit via IVO, om synpunkter på hälso- och sjukvården vid Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende.

Information om tre rapporter enligt lex Sarah har inkommit från privata hemtjänstutförare, varav en om brister i bemötandet, en om brister i omvårdnaden samt händelse där flera brukare blev utan eller fick försenad insats.